

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

TREŚĆ NUMERU:

Tezy referatu o organizacji administracji drogowej.

Wydatki i dochody samorządów ziemskich w województwach centralnych w r. 1925 — *St. Stęplewski*

Sprawy pracownicze w projektach ustaw samorządowych — *W. Sochacki*.

Dookoła spraw samorządu.

Z życia samorządu.

Gmina wiejska i miejska:

a) Słów kilkoro o ulepszeniu kontroli wewnętrznej w poszczególnych działach gospodarki samorządowej. *St. Gruszczyński*.

b) Z gmin.

Wiadomości gospodarcze.

Poradnik.

Ogłoszenia.

Warszawa, 17 Lipca 1927 r.

Cena numeru 1 złoty.

Wydział Powiatowy Sejmiku Sierpeckiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko 2-ch lekarzy weterynarii, w Raciążu i Bieżuniu pow Sierpeckiego.

Do posad tych przywiązane są pobory VII (Bieżuń) i VIII (Raciąż) stopnia służbowego urzędników państwowych.

Do podania należy dołączyć:

- 1) Odpis dyplomu lekarskiego - weteryn.
- 2) Własnoręcznie napisany życiorys.
- 3) Zaświadczenie z poprzednich prac, oraz
- 4) Referencje.

Oferty należy składać do Biura Wydziału Powiatowego w Sierpcu.

Oferty nieuwzględnione, pozostaną bez odpowiedzi.

Posady do objęcia od zaraz.

Przewodniczący Wydziału
Starosta

(—) Czaplicki

Wydział Powiatowy Sejmiku Pinczowskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko **Kierownika biura meljoracyjno-pomiarowo-soaleniowego.**

Wysokość poborów uzależnia się od kwalifikacji kandydata.

O posadę ubiegać się mogą geometrzy z ukończonymi studjami i paroletnią praktyką, posiadający koncesję rządową.

Do podania, w którym winny być podane warunki uposażenia, należy dołączyć:

- 1) Odpisy świadectw szkolnych
- 2) Własnoręcznie napisany życiorys
- 3) Zaświadczenie z poprzednich prac
- 4) Referencje
- 5) Wymagane warunki

Oferty należy składać do biura Wydziału Powiatowego w Pinczowie do dnia 15 sierpnia 1927 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Posada do objęcia od dnia 1 września 1927 r.

Przewodniczący Starosta
(—) Lamot.

Wydział Powiatowy Sejmiku w Łasku

ogłasza

KONKURS

na stanowisko 2 lekarzy sanitarnych: w os. Widawie i Dłutowie z uposażeniem po 200 zł. miesięcznie oraz wolna praktyka.

Do obowiązków lekarza należy badanie dzieci w szkołach powszechnych w swoim rejonie oraz leczenie tychże.

Do podania należy dołączyć:

- 1) własnoręcznie napisany życiorys,
- 2) dowód ukończenia studjów.

Posada do objęcia z dn. 1 września 1927 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Sekretarz Wydziału

Chudzyński.

Przewodniczący Wydziału

Wallas.

Wydział Powiatowy Sejmiku Grodzkińskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko **Lekarza Rejonowego** w mieście Skidlu powiatu Grodzkińskiego.

Rejon Skidelski obejmuje 2 gminy. Obowiązki lekarza polegają na prowadzeniu szpitala rejonowego na 25 łóżek, bezpłatnej poradni przy szpitalu, na opiece lekarskiej nad dziatwą szkół powszechnych rejonu, akcji sanitarnej i przeciw-epidemicznej w rejonie.

Wynagrodzenie według VIII st. sł. urzędników państwowych, mieszkanie zapewnione.

Kandydaci winni złożyć do Wydziału Powiatowego w Grodnie do dnia 1-go sierpnia r.b. oferty z dołączeniem:

- 1) poświadczenia na prawo praktyki, wydanego przez władze polskie,
- 2) curriculum vitae,
- 3) poświadczenia o conajmniej 3-letniej praktyce lekarskiej i rocznej praktyce szpitalnej.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta:

(—) Bieńkiewicz.

czas. 13458/9/29

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA

10 ZŁOTYCH POLSKICH.

NUMER POJEDYNCZY I ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. N 1320

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

WARSZAWA, ŚTO-KRZYSKA 13 m. 15

TELEFON 131.92 i 225.50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM STRONA—300 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILUSTROWANE I W TEKSCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁOSZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTARCZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc. TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADEŚLANE BEZ PODANIA WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, pos. Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK IX.

WARSZAWA, 17-go LIPCA 1927 R.

Nr. 29

Tezy referatu o organizacji administracji drogowej

zgłoszonego przez p. Wacława Gajewskiego ze Skierniewic na Kongres drogowy.

I. Rozwój ekonomiczny we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej jest uzależniony od gęstości sieci dróg o trwałej nawierzchni i od stanu tych dróg.

II. Zwiększanie ilości dróg o trwałej nawierzchni i ich należyte utrzymanie zależy:

a) od wysokości środków finansowych, które na ten cel są przeznaczone;

b) od umiejętnego zużytkowywania tych środków.

III. Wobec tego, że powiększenie środków finansowych, jakie państwo i samorząd może przeznaczyć na rzecz dróg, jest ograniczone ogólną wysokością dochodu społecznego, który będzie się zwiększał powolniej niż konieczne wydatki na budowę i konserwację dróg;

Sprawa dobrej organizacji administracji drogowej, gwarantującej największą oszczędność i sprawność gospodarki jest kwestią pierwszorzędą.

IV. Sprawność administracji zależy w jednakowym stopniu od dwu czynników; 1) dobrego i sprężystego wykonawstwa; 2) od ścisłej pod względem technicznym i finansowym kontroli połączonej z instruowaniem.

Brak należytej zorganizowanego drugiego czynnika sprawia, że wysokość poziomu zarządów lokalnych jest sprawą przypadku (indywidualną).

V. Podział dróg na kategorie wpływa nie z ich organizacji, lecz z momentów finansowych. Budowa i utrzymanie dróg o znaczeniu państwowym, które używają się daleko szybciej, jest dokonywane wyłącznie na koszt państwa, ciężar budowy i utrzymania dróg o znaczeniu dzielnicowym — spada przynajmniej w 50% na samorząd wojewódzki; drogi o znaczeniu lokalnym utrzymuje samorząd powiatowy przy subwencjach ze strony państwa i samorządu wojewódzkiego.

Większe wymagania, stawiane pod względem technicznym odcinkom dróg o specjalnie intensywnym ruchu, spotykanym jednakowo wśród dróg o znaczeniu państwowym, dzielnicowym czy lokalnym, również nie są czynnikiem, który stanowi o zaliczeniu dróg do tej lub innej kategorii lub wpływa na potrzebę różnolitego zarządu.

VI. Względy na:

1) racjonalną organizację pracy i

2) oszczędność w wydatkach administracyjnych wymagają, by w administracji drogowej zastosować zasadę jednotorowości (jednolitego zarządu) tak przy tworzeniu organów wykonawczych, jak i organów kontrolujących dla dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych.

VII. Logika budowy wszystkich władz państwowych i samorządowych, należyty podział pracy i kompetencji, największa gwarancja oszczędności w pracy przy budowie i konserwacji,

wykorzystanie wszystkich sił miejscowych i miejscowej inicjatywy wymagają, by:

1) administracja drogowa była zorganizowana terytorjalnie powiatami i oddana samorządowi powiatowemu;

2) kontrola i nadzór techniczny i finansowy był zeszkolony w organach technicznych II instancji.

VIII. Szybki postęp techniki dokonywany w dziedzinie budowy i konserwacji dróg, różnorodność środków budowlanych, używanych w tym celu, wymagają, by na czele zarządów drogowych powiatowych stali inżynierowie z wyższym wykształceniem technicznym, których przyjęcie na stanowisko kierownika zarządu podlegałoby zatwierdzeniu władz technicznych województwa czy Ministerstwa Robót Publicznych.

IX. Wobec zaabsorbowania czasu powiatowych inżynierów drogowych przez zarząd i nadzór nad budową i konserwacją dróg bitych w powiecie, kontrolę i poradę techniczną przy konserwacji i ulepszeniu dróg gruntowych oraz wobec wyraźnie zaznaczającej się specjalizacji przy projektowaniu nowych dróg bitych i większych mostów

* Tezy te wypływają z projektu ustawy drogowej, opracowanego i zreferowanego przez p. W. Gajewskiego na posiedzeniu Rady Zjazdów Samorządu Ziemińskiego w d. 10 i 11 maja 1925 r. („Samorząd” Nr. 17 — 1925 r.).

\$221 173/1518

pożądaniem jest, by funkcje sporządzania projektów dróg i większych mostów była przekazana urzędowi technicznemu II instancji.

Daloby to możność wyrobienia i utrzymania wybit-

niejszych specjalistów, zagwarantowałoby większą jednolitość przy projektowaniu, pozwoliłoby na uniknięcie dość częstych przeróbek planów — czyli w dalszym ciągu — większą sprawność i oszczędność w pracy.

Wydatki i dochody Samorządów Ziemskich w województwach centralnych w r. 1925.

I.

W „Wiadomościach Statystycznych“ z 20 kwietnia b. r. zostały ogłoszone, co prawda w sumach ogólnych dla oddzielnych województw, wydatki i dochody samorządów powiatowych w województwach centralnych (b. Królestwie Kongresowym). Ze względu na ograniczone rozmiary niniejszego artykułu postaramy się w ogólnych chociaż liczbach scharakteryzować wydatki i dochody powiatowych związków komunalnych w liczbach bezwzględnych i względnych w sumach dla oddzielnych województw,

jedynie dla zaznaczenia, że między poszczególnymi powiatami istnieją różnice, podajemy dla każdego powiatu indywidualnie przeciętną wysokość wydatków na 1 mieszkańca i przeciętne obciążenie jednego mieszkańca daninami komunalnymi wszelkiego rodzaju.

Wydatki powiatowych związków komunalnych w województwach centralnych w liczbach bezwzględnych i względnych przedstawiają się następująco:

Tablica Nr. 1.

Wydatki powiatowych związków komunalnych

Wyszczególnienie	W o j e w ó d z t w a							W o j e w ó d z t w a						
	Ogółem		War- szaw- skie	Łódz- kie	Kie- leckie a	Lubel- skie	Biało- stoc- kie b	Ogółem		War- szaw- skie	Łódz- kie	Kie- leckie	Lubel- skie	Biało- stoc- kie
	1924	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1924	1925	1925	1925	1925	1925	1925
	W t y s i ą c a c h z ł o t y c h							W p r o c e n t a c h w y d a t k ó w r z e c z y w i s t y c h						
Wydatki ogółem	52,092	80,446	20,637	13,126	22,874	15,111	8,698	—	—	—	—	—	—	—
A. Wydatki rzeczywiste	35,952	49,750	12,415	8,593	13,024	9,668	6,050	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
a) Wydatki zwyczajne	26,804	34,141	8,505	6,673	7,806	6,441	4,716	74,6	68,6	68,5	77,7	59,9	66,6	77,9
Koszta administracji	4,725	5,475	1,313	976	1,264	1,150	751	13,2	11,0	10,6	11,4	9,7	11,9	12,4
Procenty i amortyzacja długów	109	534	105	66	198	116	49	0,3	1,1	0,8	0,8	1,5	1,2	0,8
Oświata	2,457	3,616	604	553	822	1,224	413	6,8	7,3	4,9	6,4	6,3	12,7	6,8
Sztuka i kultura	96	115	14	20	18	61	2	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1	0,6	0,0
Opieka społeczna	1,234	1,863	522	233	266	472	370	3,5	3,7	4,2	2,7	2,0	4,9	6,1
Zdrowotność i szpitalnictwo	3,321	4,917	1,299	1,036	1,059	974	549	9,2	9,9	10,5	12,1	8,1	10,1	9,1
Weterynarja	367	562	148	41	205	54	114	1,0	1,1	1,2	0,5	1,6	0,5	1,9
Bezpieczeństwo publiczne	3,122	1,266	191	244	422	206	203	8,7	2,5	1,5	2,8	3,2	2,1	3,4
Popieranie rolnictwa, handlu i przemysłu	514	811	185	172	195	124	135	1,4	1,6	1,5	2,0	1,5	1,3	2,2
Utrzymanie dróg kołowych	9,886	13,481	3,903	2,622	3,054	1,873	2,029	27,5	27,1	31,4	30,5	23,5	19,4	33,5
Świadczenia na rzecz innych związków komunalnych	172	619	30	555	33	1	—	0,5	1,2	0,2	6,5	0,3	0,0	—
Majątek komunalny	—	38	8	3	2	23	2	—	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0
Deficyty przedsiębiorstw	330	241	70	5	104	26	36	0,9	0,5	0,6	0,1	0,8	0,3	0,6
Różne	471	624	113	147	164	137	63	1,3	1,3	0,9	1,7	1,3	1,4	1,1
b) Wydatki nadzwyczajne	9,035	13,080	3,410	1,875	4,360	2,680	755	25,1	26,3	27,5	21,8	33,5	27,7	12,5
Administracja	404	407	151	111	83	46	16	1,1	0,8	1,2	1,3	0,6	0,5	0,3
Splata długów	362	983	69	10	654	86	164	1,0	2,0	0,6	0,1	5,0	0,9	2,7
Budowa i urządzenie szkół	1,705	2,703	646	368	493	838	358	4,8	5,4	5,2	4,3	3,8	8,7	5,9
Opieka społeczna	—	148	52	46	42	4	4	—	0,3	0,4	0,5	0,3	0,0	0,1
Budowa i urządzenie szpitali	476	571	237	33	233	77	1	1,3	1,1	1,9	0,4	1,7	0,8	0,0
Popieranie rolnictwa, handlu i przemysłu	23	66	43	11	8	4	—	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0	—
Budowa dróg kołowych	4,438	6,000	1,891	1,065	1,606	1,257	181	12,3	12,1	15,2	12,4	12,3	13,0	3,0
Świadczenia na rzecz innych związków komunalnych	216	240	113	85	24	14	4	0,6	0,5	0,9	1,0	0,2	0,1	0,1
Majątek komunalny	219	402	44	41	63	233	21	0,6	0,8	0,4	0,5	0,5	2,4	0,3
Inwestycje przedsiębiorstw komunalnych	737	1,419	157	48	1,153	55	6	2,0	2,9	1,3	0,5	8,9	0,6	0,1
Inne	455	141	7	57	11	66	—	1,3	0,3	0,1	0,7	0,1	0,7	—
c) Wydatki zaległe	113	2,529	500	45	858	547	579	0,3	5,1	4,0	0,5	6,6	5,7	9,6
B. Sumy obrotowe	16,140	30,696	8,222	4,533	9,850	5,443	1,648	—	—	—	—	—	—	—

a) Bez pow. Miechów, b) Bez pow. Grodno, dla których brak danych za 1924 r.

Porównyując ogólną sumę wydatków rzeczywistych (zwykajnych, nadzwyczajnych i zaległych) w r. 1924 i 1925 widzimy, że wydatki rzeczywiste w r. 1924 wyniosły 35.952 tys. złotych, w roku zaś 1925—49.750 tysięcy złotych, t. j. wzrosły o 1,38 razy. Jeżeli porównamy w sposób podobny wydatki rzeczywiste samorządów powiatowych w województwach wschodnich i zachodnich, to stwierdzimy, że ogólna suma wydatków rzeczywistych powiatów w województwach wschodnich w r. 1925 w stosunku do roku 1924 wzrosła prawie w tym samym stosunku, w województwach zachodnich zaś wzrosła nieco silniej.

Przechodząc do porównania poszczególnych wydatków w sumie ogólnej dla 5 województw, możemy stwierdzić, że wydatki nadzwyczajne wzrosły silniej, niż wydatki zwykajne, co należy tłumaczyć wzmocnieniem działalności inwestycyjnej.

Szczególną uwagę zwraca wzrost wydatków zaległych, które z 113 tys. złotych w r. 1924 wzrosły na 2529 tys. złotych, czyli o 22,38 razy, t. j. wzrosły znacznie silniej niż ogólne zwiększenie się wydatków.

Z porównania ogólnych sum poszczególnych grup wydatków w sumie dla 5 województw możemy wnioskować, że działalność samorządów powiatowych w województwach centralnych w roku 1925 była szersza i intensywniejsza. Spotykamy się tutaj ze zjawiskiem, które zaobserwujemy przy rozbiórce podobnych wydatków w powiatach Wielkopolski i Kresów Wschodnich, a mianowicie: 1) z większym wzrostem wydatków nadzwyczajnych, niż wydatków zwykajnych i 2) z bardzo silnym wzrostem wydatków zaległych w powiatach tych trzech dzielnic. O ile w pierwszym wypadku obserwujemy zjawisko korzystne dla powiatowych związków komunalnych, ze względu na to, że wydatki inwestycyjne nadzwyczajne przeważnie zwiększają majątek związku, jeżeli oczywiście nie były czynione kosztem nieodzownych wydatków normalnych, o tyle wypadek drugi jest świadectwem tego, że powiaty w roku 1924 były w kłopotach finansowych i nie mogły z końcem okresu budżetowego pokryć wszystkich zobowiązań, a były zmuszone do regulowania w r. 1925 wydatków z r. 1924.

W wydatkach zwykajnych najsilniej wzrosły wydatki na amortyzację długów i procenty.

Pozatem najsilniej wzrosły wydatki na świadczenia na rzecz innych związków prawnopublicznych, popieranie rolnictwa, handlu i przemysłu, weterynarię, opiekę społeczną, zdrowotność i oświatę, w silniejszym stopniu niż ogólne zwiększenie wydatków rzeczywistych.

Bardzo pocieszającym objawem jest, że koszta administracji ogólnej wzrosły słabiej niż wydatki przeciętne.

Wydatki na utrzymanie dróg, mimo, że w liczbach bezwzględnych, wykazują wzrost prawie o 4 miliony złotych, wzrosły słabiej niż wydatki przeciętne.

Z pośród wydatków nadzwyczajnych najsilniej wzrosły wydatki na popieranie rolnictwa, handlu i przemysłu, jednak musimy zaznaczyć, że w liczbach bezwzględnych wydatki na ten cel w roku 1925 stanowi znikomą małą kwotę (66 tysięcy złotych dla 5 województw)

i w budżecie powiatowych związków komunalnych nie ma większego znaczenia, wynosząc zaledwie 0,1% wydatków rzeczywistych.

Wydatki na spłatę długów wzrosły z 362 tys. złotych w r. 1924 na 983 tys. złotych w r. 1925, czyli o 2,86 razy. Jak widzimy wzrost tych wydatków przewyższa dwukrotnie ogólne zwiększenie rozchodów. Świadczy to o tem, że w roku 1925 kredyt (co prawda krótkoterminowy) był bardziej udostępniiony, niż w roku 1924, z czego oczywiście skorzystały samorzady.

Pozatem ponad przeciętne zwiększenie wzrosły wydatki na majątek komunalny (kupno domów, względnie gruntów i t. p.), inwestycje przedsiębiorstw, budowę i urządzenie szkół.

Wydatki na administrację, budowę i urządzenie szpitali, budowę dróg kołowych zwiększyły się słabiej, niż ogólny wzrost wydatków.

Reasumując nasze uwagi, możemy stwierdzić, że samorzady powiatowe w województwach centralnych zwiększyły wydatki na utrzymanie i powiększenie majątku komunalnego (spłata długów, drogi, przedsiębiorstwa).

Porównawszy wydatki samorządów powiatowych województw centralnych w roku 1925 z podobnymi liczbami roku 1924, przejdziemy do scharakteryzowania wagi poszczególnych wydatków w budżecie związków komunalnych, oraz ich wzajemnego ustosunkowania się, rozpatrując liczby względne, które dadzą nam bardziej przejrzysty obraz (Tablica Nr. 1).

Wydatki zwykajne 5 województw centralnych wynoszą 68,6% i wahają się w poszczególnych województwach dość znacznie a mianowicie od 59,9% (woj. kieleckie) do 77,9% (woj. białostockie). Wydatki nadzwyczajne w sumie ogólnej stanowią 26,3%, wahając się od 12% (woj. białostockie) do 33,5% (woj. kieleckie). Jak widzimy wahanie wydatków nadzwyczajnych jest bardzo silne, przyczem w powiatowych związkach komunalnych województwa o charakterze najbardziej przemysłowym stosunek tych wydatków do rozchodów rzeczywistych jest najwyższy.

W roku 1925 wzrasta znaczenie wydatków zaległych, które w ogólnej sumie 5 województw wynoszą 5,1% i ulegają znacznym wahanom w oddzielnych województwach od 0,5% (woj. łódzkie) do 9,6% (woj. białostockie).

W budżecie zwykajnym powiatowych związków komunalnych najważniejsze miejsce zajmują wydatki na utrzymanie dróg kołowych, wynoszące w sumie ogólnej 27,1%, najmniej 19,4% w województwie lubelskim, najwięcej 33,5% w województwie białostockim.

Drugie miejsce w sumie dla pięciu województw zajmują wydatki na administrację ogólną i wynoszą 11,0%, wahając się od 9,7% w województwie kieleckim do 12,4% w województwie białostockim.

Trzecie miejsce zajmują wydatki na zdrowotność i szpitalnictwo i stanowią dla 5 województw 9,9%, wahając się od 8,1% w województwie kieleckim do 12,1% w województwie łódzkim, w którym zajmują drugie miejsce przed wydatkami na administrację ogólną.

Powiatowe związki komunalne	Wydatków rzeczywistych	W tem wydatków zwyczajnych	Powiatowe związki komunalne	Wydatków rzeczywistych	W tem wydatków zwyczajnych
Sokołów	5,76	2,92	Woj. łódzkie 1924	4,09	3,13
Tomaszów	3,04	1,35	1925	5,20	4,04
Węgrów	4,84	3,66	Brzeziny	6,26	4,76
Włodawa	3,42	2,66	Kalisz	5,24	3,97
Zamość	4,88	4,21	Koło	4,80	3,14
Woj. białostockie 1924	3,69	3,36	Konin	9,36	8,51
1925	5,72	4,46	Łask	5,11	4,61
Augustów	5,81	5,00	Łęczyca	5,88	4,75
Białystok	8,61	3,07	Łódź	8,26	7,12
Bielsk	4,91	4,12	Piotrków	5,43	3,04
Grodno	4,36	3,81	Radomsko	4,24	3,38
Kolno	6,31	5,37	Sieradz	3,94	2,84
Łomża	7,13	6,74	Słupca	4,83	3,54
Ostrołęka	4,47	3,41	Turek	4,12	4,00
Ostrów	6,16	5,62	Wieluń	2,58	1,54
Sokółka	6,22	5,90			
Suwałki	4,38	2,82			
Szczuczyn	5,00	4,53			
Wołkowysk	5,52	4,62			
Wysokie Mazowieckie	3,53	3,02			

a Nie uwzględniono przy obliczaniu przeciętnej dla województwa.

Z powyższej tablicy widzimy, że przeciętna wysokość wydatków rzeczywistych w województwach centralnych w r. 1925, w porównaniu do r. 1924, wzrosła z 4.14 zł. w r. 1924 na 5.72 zł. w r. 1925, wydatków zaś zwyczajnych z 3.08 zł. na 3.92 zł. Da się zauważyć niejednorodną wysokość wydatków rzeczywistych w oddzielnych województwach, ale jeszcze większe różnice w przeciętnej wysokości wydatków widzimy w poszczególnych powiatach.

Najniższe wydatki na 1 mieszkańca ma powiat Wieluń 2.58 zł., największe powiat Pińczów 14.45 zł., następ-

nie powiat Siedlce 11.48 zł. Jak widzimy, różnica między najwyższą przeciętną wysokością wydatków, a najniższą jest prawie sześciokrotna.

W ustosunkowaniu się wydatków zwyczajnych do ogólnej sumy wydatków rzeczywistych zauważymy również bardzo duże różnice. Naprzykład powiat Turek na 4.12 zł. wydatków rzeczywistych ma 4.00 zł. wydatków zwyczajnych, t. j. prawie 100%, wówczas, gdy w pow. Pińczowie na 14.45 zł. wydatków, wydatki zwyczajne wynoszą 3.87 zł., zaledwie 25%.

Stanisław Stęplewski.

Sprawy pracownicze w projektach ustaw samorządowych

Nie potrzebujemy chyba, zwłaszcza na łamach „Samorządu”, dowodzić znaczenia pracowników samorządowych w życiu samorządu. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że należyte rozwiązanie sprawy pracowników samorządowych jest zagadnieniem pierwszorzędnej znaczenia dla samorządu. Warto zastanowić się nad tem, jak rozwiązać zagadnienie projekty ustaw samorządowych, przygotowane przez Sejmową Komisję Administracyjną. Zaczynamy od projektu ustawy o gminie wiejskiej. Art. 96 p. e projektu wraz z art. 129 stanowią, że Rada gminy ustala „ilość funkcjonarjuszów i pracowników”, wysokość ich uposażenia i stosunki prawne, w drodze statutu miejscowego. Uderza tu przede wszystkim podział na „funkcjonarjuszów” i „pracowników” — pojęcia, w dzisiejszym ich rozumieniu, jeżeli nie równoznaczne, to ząbieżające się wzajemnie. Pojęć tych projekt nie precyzuje, zarówno zaś jedno jak i drugie obejmuje z powodzeniem wszystkie osoby przez gminę zatrudnione. Takie ujęcie w ustawie prowadzić może do bardzo różnorodnej interpre-

tacji tych pojęć w statutach miejscowych, a w najlepszym razie będzie łamigłówką przy uchwalaniu miejscowego statutu. Wynika dalej z tych artykułów wyraźnie, iż tylko statut reguluje stosunki „prawne” *) pracowników, a zatem nie jest przewidziane istnienie pracowników, którychby statut nie dotyczył. Na jakich jednak zasadach statut o stosunkach prawnych pracowników, ma się opierać — na to projekt nie tylko, że nie daje odpowiedzi, ale nawet żadnych konkretnych wskazówek. Art. 120 p. c. powierza zarządowi gminy mianowanie pracowników, przyjmowanie pracowników kontraktowych, oraz zwalnianie i nadzorowanie ich wszystkich. Pojęcie nominacji wiąże się nieodwołalnie z treścią publiczno - prawnego stosunku służbowego, pojęcie pracownika kontraktowego wiąże się z wolnym aktem dwustronnym umowy o pracę. Czy i jacy pracownicy winni być mianowani, jacy kontraktowi, jak pogodzić stosunek służbowy pra-

*) raczej służbowe.

cownika kontraktowego ze statutem, jako aktem publicznym, zatwierdzanym przez władzę nadzorczą? Czy gmina może mieć tylko jeden typ pracowników: mianowanych lub kontraktowych? W odniesieniu do pracowników kontraktowych statut miejscowy, mógłby być właściwie tylko formą zbiorowej umowy, ale w takim razie, jaka jest rola władzy zatwierdzającej statut przy wolnej umowie dwustronnej? Dalej nadzór nad pracownikami gminy sprawuje wg. art. 126 p. c kolegjalny zarząd gminy, a wg. art. 128 wójt gminy. Art. 131 mówi fakultatywnie o karach dyscyplinarnych w stosunku do pracowników gminnych, które to kary mogą być nakładane „tylko na funkcjonariuszów i pracowników gminnych oraz w wypadkach niniejszą ustawą przewidzianych”. Otóż ustawa „niniejsza” przewiduje kary tylko w zakresie sprawowania policji miejscowej art. 148—149. Odniesienie kar dyscyplinarnych do takich wypadków stanowi zupełnie nowe pojęcie odpowiedzialności dyscyplinarnej, przez którą rozumie się postępowanie dochodzeniowe i orzekanie bezstronnego organu kolegjalnego. Kary dyscyplinarne, wymienione w art. 131 tylko w p. b. odnosić się mogą do wypadków wykroczeń przeciwko przepisom policji miejscowej (grzywna), punkty a, c i d: napomnienie, nagana, złożenie z urzędu, dotyczyć mogą tylko tych osób, które owe urzędy piastują. Ale zupełnie otwartą jest sprawa organów powołanych do wymiaru kar dyscyplinarnych na pracowników. Trudno sobie wyobrazić, by podobnie do czuwania nad przestrzeganiem przepisów policyjnych, wójt jednorazowo wymierzał kary na pracowników, wszelako jednak takie ujęcie sprawy w statucie o stosunkach prawnych pracowników nie jest przez ustawę zakazane. Dalej art. 171 daje prawo władzy nadzorczej wdrażania postępowania dyscyplinarnego za właściwe organa danego związku komunalnego, bezpośrednio, przeciwko jego pracownikom. Tymczasem zaś to „postępowanie” nie jest i nie musi być wogóle ustalone, a nawet ustanowienie kar, zwanych w ustawie dyscyplinarnymi — jest fakultatywne. Wobec tego, że ustawa żadnych kompetencji pracownikom gminnym nie nadaje, przekazując je zarządowi gminy, bądź wójtowi — czynności pracowników będą jedynie wykonaniem woli zarządu gminy bądź wójta, a więc działaniem na odpowiedzialność tych organów, które dopiero z kolei mogą i winny odpowiadać wobec władz nadzorczych. Odpowiedzialność pracowników sprowadza się właściwie do należytego wykonywania zleceń organów gminnych i bezpośrednia odpowiedzialność pracownika gminy wobec władzy nadzorczej wydaje się rzeczą nielogiczną. W szczególności zaś ciekawą będzie postać odpowiedzialności przed władzą nadzorczą pracownika kontraktowego.

Przechodząc do projektu ustawy o gminie miejskiej, zauważyć należy na wstępie, iż kompetencje organu uchwalającego są tu szerzej zakreszone, obejmując obok etatów i uposażenia pracowników, „uchwalanie statutów emerytalnych, oraz zasad zaopatrzenia członków rodzin pracowników miejskich”, wreszcie „ustalenie sposobu sprawowania władzy dyscyplinarnej przez Magistrat”. Ale dalej (art. 144) powiedziane jest, że sprawowanie władzy dyscyplinarnej należy do kompetencji przewodniczącego magistratu, który w ustawie traktowany jest jako oddzielny organ, aczkolwiek nie jest, jako taki, wyszczególniony w przepisach wstępnych. Na jakich zasadach ma być opar-

te postępowanie dyscyplinarne, niewiadomo, co w zestawieniu z jednoosobowością organu sprawującego władzę dyscyplinarną, nie może być uważane za szczęśliwe rozwiązanie. Co do osób zatrudnionych przez samorządy miejskie, ustawa wprowadza inne pojęcia niż ustawa o gminie wiejskiej. Mianowicie przy ustalaniu kompetencji Rady Miejskiej, mówi się tylko o „pracownikach miejskich”. Dalej zaś jest mowa o „urzędnikach i pracownikach” (art. 144 i 146), wreszcie w art. 177 mamy „funkcjonariuszy i pracowników”. Przecież musimy jednak mieć na uwadze, że każda ustawa może być przedmiotem ścisłej interpretacji tekstu, wynikałoby zeń, iż jeżeli któraś z osób byłaby pociągnięta pod pojęcie „urzędnika” — nie będzie podlegała odpowiedzialności dyscyplinarnej wobec władzy nadzorczej wg. art. 177. Zaś prawa emerytalne nabyte przez „funkcjonariusza” miejskiego nie muszą być szanowane, gdyż art. 186 ogranicza to wyraźnie do „urzędników i pracowników”. Stosunki prawne „urzędników i pracowników” (funkcjonariuszy — nie) regulować mają statuty miejskie i umowy. Czy w stosunku do każdej osoby, zatrudnionej przez gminę miejską, podstawą stosunku prawnego jest i statut i umowa (jako przepis ramowy i szczegółowy), czy też mają być pracownicy: 1) przyjęci (mianowani) na podstawie statutu i 2) kontraktowi, a jeżeli tak, którzy mają być kontraktowi, a którzy mianowani — nie wiadomo. Z faktu, iż sformułowanie jest tu inne niż w ustawie o gminie wiejskiej (gdzie mamy wyraźne pojęcie pracownika kontraktowego) można by wnioskować, że w rozumieniu tego projektu umowa jest uzupełnieniem statutu. Możliwość wdrażania postępowania dyscyplinarnego przeciwko pracownikom jest ujęta podobnie do ustawy o gminie wiejskiej, ale dalej (art. 177) powiadziano, że „skład sądu dyscyplinarnego, kary i tryb postępowania, określone będą w oddzielnej ustawie”. Jest to wyraźne odebranie kompetencji zakreślonych art. 117 dla Rady Miejskiej, czyli nowa sprzeczność. Można to jednak także inaczej rozumieć. Mianowicie, ponieważ o odesłaniu do oddzielnej ustawy postępowania dyscyplinarnego mowa jest w artykule, dotyczącym odpowiedzialności pracowników wobec władzy nadzorczej, można rozumieć, iż tylko ten rodzaj odpowiedzialności dyscyplinarnej będzie oddzielną ustawą załatwiony. W takim razie będziemy mieli różnorodną i dwustronną odpowiedzialność i prawo, które Rada Miejska w statucie określi lub nie określi.

Przechodząc wreszcie do projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych i nie powtarzając już uwag podobnych do wypowiedzianych powyżej, należy zauważyć, że pomiędzy art. 85 p. c i 87 zachodzi wyraźna sprzeczność. Pierwszy oddaje kompetencji Wydziału Powiatowego, bez zastrzeżeń, mianowanie pracowników, drugi ustala, że w braku odmiennych postanowień, należy to do kompetencji przewodniczącego Wydziału. Trudno jest przewidywać brak odrębnych postanowień, przy jednoczesnym powołaniu się na te postanowienia, w zupełnie kategorijskiej formie. Bardzo oryginalne są przepisy, dotyczące zachowania praw nabytych przez pracowników dotychczasowych. Przewszystkiem uderza przepis, pozostawiający w mocy przepisy o prawach i obowiązkach urzędników komunalnych w b. zaborze pruskim. Jest to przecież coś więcej niż zachowanie praw nabytych. Jeżeli komisja administracyjna

wychodziła z założenia, że przepisy te są odpowiednie, należało je rozciągnąć na cały obszar Rzeczypospolitej. W przeciwnym razie należało tylko zachować dziesiętym pracownikom prawa przez nich nabyte, a nie pozostawiać przepisów „nadal w mocy”. Ponadto zastanawia nas, że jest tu mowa tylko o „prawach i obowiązkach”, podczas gdy ustawa o gminie wiejskiej mówi tylko o zachowaniu nabytych praw emerytalnych — znowu niezrozumiała sprzeczność, uderzająca zwłaszcza wobec zasadniczej jednolitości przepisów dla wszystkich kategorii pracowników w b. zaborze pruskim. Pracownicy samorządu powiatowego b. zaboru austriackiego i rosyjskiego zachowują tylko nabyte prawo emerytalne — dla czego tylko emerytalne — trudno odgadnąć. Sądzić należy, iż bez wyraźnego uchylenia w ustawie praw naby-

tych w zakresie stosunku służbowego (co zresztą ustanowiłoby gwałt ustawowy) prawa te będą musiały być uszanowane.

Powyższe uwagi wykazują, że ujęcie spraw pracowniczych jest tak chaotyczne, że trudno jest mówić o celowości tych czy innych zasad. Właściwie nie wiadomo zupełnie, jak w praktyce stosunki służbowe pracowników samorządowych będą regulowane. Nie trzeba dowodzić ujemnego wpływu takiego postawienia sprawy na sprawność działalności samorządu. Nie mając wielkiej nadziei na to, że powyższe uwagi spowodują poddanie rewizji tekstów ustaw, podajemy je do publicznej wiadomości. Niechże historia nie położy tego na karb niedopatrzenia.

W. Sochacki.

Dookoła spraw samorządowych

Z SEJMU I SENATU. USTAWY SAMORZĄDOWE.

W dniu 6 b. m. i następnym toczyła się w dalszym ciągu dyskusja nad ustawami samorządowymi.

Pos. Schipper (Kolo żyd.) wyraził najpierw uznanie dla ogromu pracy jakiej dokonała komisja administracyjna, opracowując te ustawy. O ile szereg zagadnień załatwiono pod kątem widzenia maństwowym, to niestety, według p. Schipperera sprawy mniejszości narodowych traktowano pod kątem „ciasnego nacjonalizmu”. Mówca jest zdania, że komisja wyszła znacznie poza zabezpieczenie stanu posiadania mniejszości polskiej na kresach i wprowadziła takie ograniczenia dla mniejszości narodowych, że wszystkie te ustawy nie będą mogły stać się podstawą wspólnej pracy.

Pos. Jeremicz (Kl. Białoruski) oświadcza: Nie jesteśmy zwolennikami tego Rządu, jednak przyznać musimy, że wybory, rozpisane przez Rząd na podstawie rozporządzenia komisarza Osmałowskiego, są znacznie lepsze, niż to, co daje nam p. Jaworowski. Nie widzimy różnicy między p. Jaworowskim, a p. Kozłowskim. Ostatnia próba współpracy naszej z polską demokracją zawiodła. Polska lewica jest gorsza i sto razy bardziej zdradziecka od endecji.

Pos. Holeksa (Ch. D.) oświadcza: Klub Ch. D. zamierza zgłosić szereg poprawek, oczywiście takich, które ma nadzieję uzgodnić z przedstawicielami stronnictw większości. Uznając ustawodawstwo samorządowe za rzecz niezmiernie doniosłą i pilną, klub głosować będzie za temi projektami.

Pos. Matakiewicz (Kat. Lud.) składa deklarację, w której wypowiada się przeciw systemowi głosowania na listy, a za głosowaniem na osoby, czego i ludność się domaga. Klub głosować będzie za ustawami, nie chcąc się przeciwstawiać zawartemu kompromisowi.

Pos. Dzierżawski (Zw. L. N.). Wielką zaletę projektów upatruje mówca w ich przystosowalności do warunków lokalnych, co jest w skomplikowanych stosunkach narodowościowych bardzo cenne. Większości sejmowej nie chodzi o ograniczenie żadnej narodowości, przeciwnie

pragnie ona stworzenia wspólnej platformy pracy o złagodzenie antagonizmów, jednak musiała oczywiście zapewnić ludności polskiej należne jej prawa. Klub mówcy uważa za wadliwą samą podstawę wyborczą i był za pluralnością, co niestety nie dało się całkowicie osiągnąć. Granica wieku wyborczego jest, zbyt niska i choć obecnie Zw. L. Nar. nie stawia poprawek co do tego, to jednak uważa tę sprawę za otwartą na przyszłość, jest za utrzymaniem proporcjonalności i za głosowaniem na osoby, nie na listy. Zw. L. N. będzie głosował za ustawami ze względów rzeczowych i politycznych. Chce wykazać, że Sejm, mimo niezyczliwego stosunku rządu, zdolny jest dać krajowi te ustawy. Stanowisko rządu jest tem dziwniejsze, że nie wyjawiał ani słowem swego programu w dziedzinie samorządów.

Pos. Pawłowski (Str. Chł.), oświadcza, że stronnictwo jego dopatruje się dużych braków w ustawach i będzie się przeciwstawiać wszystkiemu, co godzi w zasadę równości. W całości jednak stosunek stronnictwa do tych przedłożeń jest przychylny i doloży starań, aby one się stały ustawami.

Pos. Cwiekowski (Monarchista): Zrozumiała jest chęć stronnictw tej izby zaskarżenia sobie dobrej opinii w przyszłym życiu sejmowym, ale wątpić należy, czy kluby, będące w agonii zdołają przekazać społeczeństwu te ustawy samorządowe i czy społeczeństwo będzie z nich zadowolone. Sejm obecny wkracza w kompetencje przyszłego Sejmu.

Pos. Bogusławski: Kompromis odbił się ujemnie na treści tych ustaw, które są bardziej wsteczne pod niektórymi względami od poprzednich projektów. Ustawy samorządowe użyte są do walki z Rządem. Kto uważa, że Rządowi należy się przeciwstawić, powinien wnieść wotum nieufności dla Rządu, bo szkoda używać ustaw samorządowych do tej walki. Wypowiada się przeciw pięcioletniej kadencji organów samorządowych, przeciwko systemowi ograniczonego głosowania na Wschodzie, który uważa za szkodliwy nawet dla interesów polskich. Czyni wiele zastrzeżeń przeciwko zasadom przyjętym w ustawach i domaga się ich poprawienia.

Pos. Kozubski (Kl. Ukr.) oświadcza, że ustawa ta

jest karykaturą samorządu i potworkiem i wnosi o odesłanie ustaw do Komisji Administracyjnej.

Pos. Karau (Zjedn. Niem.) oświadcza, że jego klub głosować będzie za odesłaniem ustaw z powrotem do Komisji.

Pos. Bon (Radyczna Partja Chł.) wypowiada się przeciw przedłożonym ustawom.

Pos. Kiernik (Piast) ubolewa, że ustawy samorządowe dopiero w drugiej połowie r. 1927 przychodzą pod obrady pełnego Sejmu, skoro projekty tych ustaw wniesione zostały jeszcze w lutym 1924 r. Zatem obok Rządu także Sejm ponosi winę w przewlekaniu dojścia do skutku tych ustaw. Przed wypadkami majowymi było dość czasu na to. Samorząd powinien służyć nie tylko obywatelom, lecz przede wszystkim Państwu, a następnie musi mieć głównie na celu sprawy gospodarcze, a zatem ile możności eliminować tarcia polityczne.

Motywuje następnie cały szereg poprawek „Piasta”, m. in. o płatności stanowiska wójta i pluralności prawa wyborczego.

Pos. Dubanowicz (Ch. N.) uważa, że ustawy omawiane nie zbliżają się do realnych potrzeb życia, wszystko podciągnięto pod szablon, oświadcza się przeciw pięcioprzymiotnikowemu prawu wyborczemu i podkreśla zbyt słabą kontrolę rządu na dsamorządem.

Pos. Pragier (P. P. S.) wystąpił z bardzo ostrymi zarzutami pod adresem rządu, którego stanowisko w sprawie ustaw samorządowych wcale nie jest znane. Mówca nie łudzi się, aby rząd miał jakąś koncepcję w tej sprawie. Wybory do samorządów obecnie zarządzane miały na celu zorientowanie się rządu co do jego szans. P. Prager wyraża przekonanie, iż niema takiego systemu wyborczego, któryby dał temu rządowi większość, albowiem rząd ten jest dziełem przemocy, a nie zaufania ludności.

Przemawiali jeszcze posłowie: Ilkow (Ukrainiec), Pryłucki (żyd.), Ilski (Zw. L. N.) i na tym wyczerpano dyskusję ogólną.

W dyskusji szczegółowej uzasadniono postawionych szereg poprawek, których ogólna liczba wyniosła przeszło 350. Głosowanie odbyło się 12 i 13 VII b. r. Przyjęte poprawki nie naruszyły zasad ogólnych ustaw uchwalonych przez Komisję Administracyjną.

Trzecie czytanie wyznaczono 15. VII b. r. Do obrad i głosowania w 3 czytaniu nie doszło wobec zamknięcia sesji Sejmu i Senatu.

RADA NACZELNA ZWIĄZKÓW PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH O USTAWACH SAMORZĄDOWYCH.

• Rada Naczelna Związków Pracowników Samorządowych, po zaznajomieniu się z przedłożonymi przez Sejmową Komisję Administracyjną projektami ustaw samorządowych, stwierdza z przykrością, iż komisja nie uwzględniła przedkładanych parokrotnie słusznych postulatów organizacji pracowniczych, rozwiązując w projektach sprawę pracowników samorządowych w sposób chaotyczny, sprzeczny z interesem publicznym i społecznie niesprawiedliwy. Wbrew żądaniu organizacji pracowniczych, załatwienia spraw pracowniczych w oddzielnej ustawie, regulującej wyraźnie stosunki służbowe pracowników na zasadach prawa publicznego, projekty

komisyjne, w sposób zresztą niejednolity: 1) Odsyłają sprawę stosunków służbowych pracowników do miejscowych statutów bez przesądzenia zasad, na jakich statuty mają się opierać, wytworzą chaos w zakresie wykonawstwa samorządowego, zwłaszcza mniejszych związków komunalnych lub spowodują bardzo daleko posuniętą ingerencję władz nadzorczych, które w trosce o sprawne funkcjonowanie administracji samorządowej, będą musiały w tej dziedzinie daleko ingerować, 2) Wprowadzają trzy pojęcia: urzędników, funkcjonariuszy i pracowników, wzajemnie się zaciągające w dzisiejszym ich pojmowaniu i niesprecyzowane w tekstach projektów. 3) Wprowadzają obok statutów, jako podstawę stosunków służbowych — umowę, nie określając, czy i jaki związek ma mieć statut z umową. 4) Mówiąc (zresztą niezawsze obowiązująco) o odpowiedzialności dyscyplinarnej i wyszczególniając nawet kary dyscyplinarne, nie mówią nic o postępowaniu dyscyplinarnym, oddając władzę dyscyplinarną wyraźnie w ręce jednostki. 5) Wprowadzają możliwość wdrażania postępowania dyscyplinarnego bezpośrednio przez władze nadzorcze, obok odpowiedzialności dyscyplinarnej przed właściwymi organami danego samorządu, a więc odpowiedzialność dwustronną, podczas gdy nie we wszystkich z trzech projektów istnieje wogóle obowiązek ustalenia jakiegokolwiek postępowania dyscyplinarnego. 6) Niejednolicie traktują sprawę praw nabytych pracowników dotychczasowych. 7) Zawierają przepisy sprzeczne z sobą (np. sprawa mianowania prac. Powiatowych Związków Komunalnych, oddana raz Wydziałowi Powiatowemu, raz Przewodniczącemu Wydziału).

Takie postawienie sprawy spowoduje niewątpliwie przy pierwszej okazji pewnego rozluźnienia na rynku pracy odpływ wyżej kwalifikowanych jednostek i brak dopływu sił młodych, nie stanowi ono bowiem w zakresie stosunków pracowniczych nic pewnego i nic trwałego. Najbardziej doraźnie groźnym jest to w odniesieniu do gmin wiejskich b. zaboru rosyjskiego, gdzie zupełnie nierealnym w dzisiejszym stanie rzeczy jest całkowite liczenie na pochodzącego z wyboru wójta, który naogół nie udźwignie całkowitego ciężaru odpowiedzialności za duży i skomplikowany zakres zlecony, związany z pierwszorzędnymi interesami państwowymi. Ponadto projekty ograniczają bierne prawo wyborcze do organów samorządu dotychczasowych pracowników samorządowych, a więc element w sprawie gospodarki komunalnej fachowy — w zakresie znacznie szerszym, niżby to wynikało ze względów bezstronności i czystości wyborów.

Zwracając uwagę tym razem publicznie na powyższe wady w jednej tylko dziedzinie, apelujemy do czynników ustawodawczych — by zechcieli wady te naprawić.

Związek Zawodowy Pracowników Miejskich R. P.

Związek Pracowników Samorządu Powiatowego R. P.

Związek Pracowników Administracji Gminnej R. P.

Warszawa dnia 9 lipca 1927 r.

NIE WOLNO KARAĆ ARESZTEM WÓJTA, SOŁTYSÓW I PISARZY GM.

(H). Minister Spr. Wewn. wydał okólnik do Wojewodów h. Kongresówki (z dn. 4 czerwca b. r. Nr. S. S. 3014/27), w którym zarządza, aby starostowie zaniechali

stosowania do wójtów, sołtysów i pisarzy gminnych aresztu, jako kary dyscyplinarnej, na podstawie art. 257 nstawy o urządzeniu gmin wiejskich Król. Pol. z dn. 2.III 1864 r.

W motywach okólnika podniesiono, że korzystanie z powyższego uprawnienia, które powstało w systemie administracji rosyjskiej, jest anachronizmem, zupełnie nie licującym z obecnym ustrojem gminy wiejskiej i ustrojem Rzeczypospolitej Polskiej. Kara aresztu, uchylająca godności obywatelskiej, nie da się bowiem pogodzić z szacownym stanowiskiem, jakie w pojęciu każdego obywatela winno być stanowisko z wyboru publicznego. Również względy administracyjne nie wymagają uciekania się do tak ostrego środka nadzoru w stosunku do wójtów i sołtysów specjalnie na obszarze b. Król. Kongr. i sprowadzenia pięciu województw centralnych do roli dzielnic pod tym względem wyjątkowej i to z tego tylko powodu, że niewątpliwie jedynie przez niedopatrzenie prawodawca nie usunął dotychczas tej przestarzałej i niezgodnej z duchem czasu instytucji.

W wypadkach poważnych uchybień służbowych wskazane jest raczej właśnie ze względów administracyjnych złożenie z urzędu zdyskwalifikowanych wójtów i sołtysów, czy też pisarzy, aniżeli karanie ich aresztem. W ten bowiem sposób usunie się osoby nieodpowiednie, których kara aresztu napewno nie poprawi, z drugiej zaś strony usunie się powody do zniechęcenia jednostek wartościowych z rozwiniętym poczuciem godności obywatelskiej do zajmowania stanowisk w gminie.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE O BUDŻECIE TYMCZ. WYDZ. SAM. WE LWOWIE.

(H.). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przesłało do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw rozporządzenie wykonawcze do rozporządzenia Prezydenta Rzpl. z dn. 5.IV 1927 r. w sprawie trybu zatwierdzania budżetu Tymcz. Wydz. Sam. we Lwowie.

Wedle tego rozp. wykon. preliminarz dochodów i wydatków Tymcz. Wydz. Sam. na każdy rok budżetowy powinien być przedłożony Ministrowi Spr. Wewn. w 10 egzempl. — najpóźniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem tego roku budżetowego, do którego się odnosi.

Decyzję o zatwierdzeniu budżetu T. W. S. wyda Minister Spraw Wewn. w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Przed wydaniem decyzji Min. Spraw Wewn. zasięgnie opinii tych Ministrów, których zakresu działania dotyczą poszczególne części budżetu. Decyzja powinna być wydana przed rozpoczęciem okresu budżetowego, na który preliminarz został ułożony.

Dowiadujemy się nadto, iż specjalnie w roku bieżącym gospodarka T. W. S. była poddana szczegółowemu badaniu przez wydelegowaną w tym celu Komisję, złożoną z przedstawicieli wszystkich interesowanych Ministerstw. Prace tej komisji trwały kilka tygodni i na podstawie wyników tych prac oraz na podstawie odbytej w tym celu konferencji międzyministerjalnej Ministerstwo Spraw Wewn. ma wydać w dniach najbliższych decyzję o zatwierdzeniu budżetu T. W. S. na rok 1927/28.

W SPRAWIE WYMIARU I POBORU OPŁAT KOMUNALNYCH OD UMÓW O PRZENIESIE- WŁASNOŚCI NIERUCHOMOŚCI.

(H.). Ponieważ art. 13 ustawy o tymcz. ureg. fin. kom. uprawnia związki komunalne do poboru opłaty od umów o przeniesienie własności nieruchomości, której podstawą wymiaru jest podstawa wymiaru opłaty państwowej od tych umów, zaś opłata państwowa została obecnie inaczej, niż dotychczas, uregulowana w ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych, przeto powstały wątpliwości, czy wskutek tego nie uległy zmianie zasady wymiaru i poboru opłaty komunalnej.

Celem usunięcia tych wątpliwości M-stwo Spraw Wewn. opracowało obszerny okólnik w tej sprawie. Po wydaniu tego okólnika przytoczymy w tem miejscu jego treść. Dzisiaj zaś wspomniemy o jednej — jak to zapytań, kierowanych do „Poradnika”, widzimy — szczególnie aktualnej sprawie, poruszonej w projektowanym okólniku. Jest to mianowicie kwestja, czy Państwowy Bank Rolny jest wolny od opłaty komunalnej od umów o przeniesienie własności nieruchomości, czy też nie, jest to sprawa o tyle ważna dla gmin, że P. B. R. dokonywa dużo tranzakcyj z kupnem gruntów na terenie gmin, stojąc przytem na stanowisku, iż nie podlega opłacie aljenacyjnej.

Otóż w sprawie tej Ministerstwo Spr. Wewn. wyjaśnia we wspomnianym okólniku, że umowy P. B. R. o przeniesienie własności nieruchomości są wolne od państwowej opłaty stemplowej i od opłaty komunalnej jedynie wtedy, gdy P. B. R. nabywa nieruchomości na zasadzie przepisów ustawy o reformie rolnej; natomiast nie korzysta P. B. R. z osobistego zwolnienia od obowiązku uiszczania tych opłat.

Kiedy mowa o komunalnych opłatach od umów o przeniesienie własności nieruchomości, to należy jeszcze wspomnieć o innych zarządzeniach Ministerstwa w tej sprawie. Mianowicie — ponieważ, jak to we wstępie wspomniano, wymiar tych opłat oparty jest na podstawie wymiaru opłat państwowych — byłoby dla związków komunalnych (gmin miejskich i pow. zw. kom.) wielkiem ułatwieniem, gdyby zawsze miały na czas do dyspozycji podstawę wymiaru opłaty państwowej, t. j. gdyby władze, dokonywujące wymiaru opłaty państwowej, podawały związkom komunalnym do wiadomości podstawę wymiaru tejeże opłaty państwowej.

To ułatwienie zostało na razie wprowadzone jedynie w czterech województwach południowych. Tam obecnie jeszcze jest nawet taki stan rzeczy, że opłata komunalna od umów o przeniesienie własności nieruchomości, jakkolwiek ustawa o tymcz. ureg. fin. kom. zalicza ją do rzędu podatków samoistnych, pobierana jest przez organa pobierające opłatę państwową, łącznie z tą opłatą. Gdy jednakże państwowa opłata od umów o przeniesienie własności nieruchomości została obecnie inaczej uregulowana w ustawie o opłatach stemplowych, przyczem organa skarbowe zostały zwolnione od czynności sporządzenia nakazów płatniczych w sprawach opłat stemplowych od umów o przeniesienie własności nieruchomości, stan dotychczasowy nie może być nadal utrzymany.

Toteż okólnikiem z dn. 20.VI. b. r. Nr. SF. 3128/27 M-stwo Spr. Wewn. zarządziło, iż związki komunalne w Małopolsce od dn. 1 sierpnia b. r. mają wymierzać i pobierać samoistnie opłatę od umów o przeniesienie własności nieruchomości, równocześnie zaś nadmienilo, iż w myśl zarządzenia M-stwa Skarbu władze skarbowe przesyłać będą związkom komunalnym periodyczne wyciągi z karteł wymiarowych, z rejestru wymiarów doraźnych, i odpisów, otrzymywanych od notariuszów i sądów.

Ułatwienia powyższe zostaną prawdopodobnie w niedługim czasie zastosowane i w innych województwach.

PAŃSTW. MONOPOL TYTONIOWY JEST WOLNY OD OPŁAT ALJENACYJNYCH.

(H.). Okólnikiem z dn. 19/V b. r. Nr. SF. 2914-27 Mstwo Spraw Wewn. wyjaśniło, iż Państw. Monopol Tytoniowy jest zwolniony od opłaty komunalnej od umów o przeniesienie własności nieruchomości, a to z uwagi na przepis art. 18 ustawy z dn. 1.VI.1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. Ust. Nr. 47, poz. 409), według którego wszelkiego rodzaju majątek Państw. Monopoli Tytoniowego wolny jest od wszelkich ciężarów, opłat, podatków i danin na rzecz Państwa lub związków komunalnych i autonomicznych z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w specjalnych ustawach państwowych.

Z życia samorządu

BUDŻETY POWIATOWE W WIELKOPOLSCE.

Dla zobrazowania budżetów powiatowych w Wielkopolsce, co obecnie jest łatwiejsze wobec ujednoczenia budżetowania w całej Polsce, podajemy poniżej cyfry z budżetu powiatu Krotoszyńskiego na rok 1927/28. Powiat średni — ludności około 45.000, z tego na wieś bez miast, wypada 27.500 mieszkańców. Obszar 502 klm.²/₃.

I. Administracja ogólna	66.352 zł.
IV. Spłata długów	1.741 „
V. Drogi	134.945 „
VI. Oświata	11.600 „
VII. Kultura i sztuka	600 „
VIII. Zdrowie publiczne	7.320 „
IX. Opieka Społeczna	32.170 „
X. Rolnictwo	8.700 „
XII. Bezp. publ. (pożarnictwo)	1.050 „
XII. a) Świadczenia na rzecz innych związków kom.	51.932 „
XIII. Różne	27.800 „

Wydatki nadzwyczajne (inwestycje).

II. Majątek komunalny. Budowa domów urzędniczych	56.690 zł.
V. Drogi. Budowa nowych szos i bruków	45.316 zł.
VIII. Zdrowie publiczne. Budowa przychodni przeciw gruźliczej i jaglicznej	10.000 zł.

Dochody zwyczajne.

I. Majątek komunalny	20.000 zł.	(15.000 zł. z dzierżawy aleji owocowych i trawy przy szosach).
II. Przedsiębiorstwa Komun.	—	—
III. Subwencje i dotacje	10.606 „	(prywatne renty drogowe).
IV. Zwroty	73.463 „	(renty na utrzymanie dróg państw. 18.600 zł. a na byłe drogi prowincjonalne 43.200 zł.).
V. Opłaty administracyjne	1.700 „	—
VII. Dopłaty	2.500 „	—
VIII. Udział w państwowych podatkach	35.000 „	(z podatku dochodowego).
IX. Dodatki do państwowych podatków	191.885 „	(pod. gruntowy 83.885 „ przemysłowy 5.000 „ dochodowy 75.000 „ od spożycia 18.000)
X. Podatki samoistne	10.694 „	—
XI. Różne dochody	83.533 „	(zaległości czynne 82.726 zł. t. j. właściwie nadwyżka z lat poprzednich).
Razem	419.436 zł.	—

Dochody nadzwyczajne.

I. Nadwyżka z roku poprzedniego	32.787 zł.	(Nadwyżka wynosi oprócz tego 82.726 zł. w zaległościach czynnych czyli razem 115.000 zł. w całości którą to sumę obrócono prawie na inwestycje).
II. Subwencje i dotacje	4.000 „	—
Razem	36.707 zł.	—

Wydatki zwyczajne	344.217 zł.
„ nadzwyczajne	112.006 „

Razem: 456.223 zł.

Wydatki nadzwyczajne wynoszą aż 24%, ale to tylko wyjątkowo, ze względu na dużą nadwyżkę z roku 1925.

Rozkład wydatków zwyczajnych na poszczególne działy przedstawia się w cyfrach i procentowo, jak następuje:

I. Administracja ogólna	66.352 zł.	19,2%	(Koszta personalne 12,4% rzeczowe 6,8%)
IV. Spłata długów	1.741 „	0,3%	—
V. Drogi	134.945 „	39,3%	—
VI. Oświata	11.600 „	3,2%	—
VII. Kultura i sztuka	600 „	0,3%	—
VIII. Zdrowie publiczne	7.320 „	2,3%	—
IX. Opieka Społeczna	32.170 „	9,3%	—
X. Rolnictwo	8.700 „	2,3%	—
XII. Bezp. publ. (pożarnictwo)	1.050 „	0,4%	—
XII. a) Świadczenia na rzecz innych związków kom.	51.932 „	15,4%	(Z tego podatek do Starostwa Krajowego 30.339 zł. na zapomogi dla gmin wiejskich, na pokrycie niedoborów 20.000 zł. a na druki i formularze dla gmin 1600 zł.).
XIII. Różne	27.800 „	6,3%	(Głównie na koszta utrzymania sił pomocniczych i dodatku dla 3 Komisarjatów obw. na co preliminuje się 21.696 zł.).

Jak z powyższego zestawienia dochodów wynika:

Wszystkie daniny razem pokrywają tylko 67,5% wydatków zwyczajnych, renty drogowe i zwroty 25,6%, dochody zaś z majątku (aleje owocowe i trawa przy drogach) 5,6%.

Specjalnych opłat drogowych nie pobiera się, pozatem są uzyskane wszystkie źródła dochodowe, oprócz dodatku od opłat od wyrobu i sprzedaży spirytusu, gdyż dodatek ten daje zupełnie nic nieznaczące sumy, a jest niepopularny.

Uwagę zwraca wysokość subwencji na niedobory gminne 20.000 zł. (oprócz tego na poprawę dróg gminnych uchwalono subwencji w dziale V — 16.922 zł.), dalej koszta Komisarjatów obwodowych w sumie 21.606 zł. następnie podatek na Starostwo Krajowe (30.339 zł.), do którego Zakładów Krajowych (umysłowochorych, głuchoniemych i niewidomych), płaci nadto powiat bardzo znaczne sumy za ubogich (przeszło 19.000 zł.), z czego interesowane gminy zwracają tylko $\frac{1}{3}$. Taksamo tylko $\frac{1}{4}$ część zwracają miasta, które dają $\frac{3}{4}$ chorych.

Natomiast otrzymuje powiat od państwa i Starostwa Krajowego znaczną subwencję 61.200 zł. na utrzymanie państwowych i prowincjonalnych szos. Na utrzymanie wszystkich dróg wydaje zaś powiat 134.945 zł., czyli 39,3% całego budżetu zwyczajnego, co tłumaczy się niezwykłą gęstością sieci szos (91 klm. szos prywatnych, 86 klm. krajowych i 21 klm. państwowych — oraz 25 klm. powiat. i 40 klm. dróg nieumocnionych). Oprócz tego na budowę szos i bruków wykazuje budżet nadzwyczajny 45.316 zł. Wszystkie zatem wydatki drogowe wynoszą przeszło 180.000 zł.

W. D.

UCHWAŁA WYDZIAŁU POWIATOWEGO SEJMIKU POSTAWSKIEGO W SPRAWIE UBEZPIECZENIA PRACOWNIKÓW WYDZIAŁU POWIATOWEGO W KASACH CHORYCH.

Wydział powiatowy w Postawach powziął w sprawie ubezpieczenia pracowników Wydziału Powiatowego w Kasach Chorych następującą uchwałę:

1) Zważywszy, że organizacje zdrowotne w powiecie postawskim jak i cała działalność powiatowego związku komunalnego obejmuje cały powiat, t. j. przeważnie wieś i że Sejmik przez wprowadzenie Kasy Chorych w miasteczkach nie będzie mógł powiatowych organizacji leczniczych ani zmodyfikować ani zmniejszyć,

2) że koszt utrzymania chorych będzie wynosić połowę taksy, pobieranej w szpitalu. Taksa w szpitalu sejmikowym wynosi 50% kosztów utrzymania chorych, przeto leczenie w szpitalu pacjentów Kasy Chorych będzie kosztowało Sejmik 75% ich utrzymania w szpitalu,

3) że duża część pracowników Sejmiku, podlegających ubezpieczeniu w Kasie Chorych, pracuje w szpitalach i przychodniach lekarskich, którzy nie będą korzystali z poradni Kasy Chorych, a za nich również Sejmik będzie musiał opłacać do Kasy Chorych,

4) że Sejmik zapewnia całkowitą pomoc lekarską pracownikom Sejmiku i daje takie świadczenia w dziedzinie zdrowotności, jakie otrzymują pracownicy państwowi,

5) że przy organizacji sejmikowej służby zdrowia w powiecie koszty pomocy lekarskiej i świadczeń zdrowotnych dla pracowników powiatowego związku komunalnego wynoszą w ciągu roku tyle, ile powiatowy związek komunalny musiałby zapłacić za jeden miesiąc do Kasy Chorych tytułem składki za pracowników,

6) że zwiększenie wydatków administracyjnych w związku z opłatą do Kasy Chorych za ubezpieczenie pracowników powiatowego związku komunalnego nie ma pokrycia tak w budżecie na 1-szy kwartał 1927 r., jak i w uchwalonym preliminarzu budżetowym na rok budżetowy 1927/28, obciążonym znacznie wydatkami na lecznictwo i zapobiegawczą akcją sanitarną, przeto Wydział Powiatowy postanawia:

a) narazie pracowników pow. zw. kom. w Kasie Chorych nie ubezpieczać,

b) prosić Pana Ministra P. i O. S., aby na mocy przysługującego mu prawa z art. 104 w brzmieniu nadanem mu art. - ustawy z dn. 28/IX 1926 r (Dz. Ustaw Nr. 101, poz. 582) odroczył stozowanie obowiązkowego ubezpieczenia pracowników pow. zw. kom. do czasu objęcia przez Kasy Chorych lecznictwa na obszarze całego powiatu, kiedy powiatowe związki komunalne mogłyby zmniejszyć, a nawet całkowicie zlikwidować lecznictwo, zmniejszając tem samem swe wydatki, co dałoby środki do ubezpieczenia swych pracowników w Kasach Chorych i prowadzenia tylko akcji zapobiegawczej powstawaniu chorób.

DZIAŁALNOŚĆ POW. ZW. KOM. W OSTROŁĘCE NA POLU ZDROWIA PUBLICZNEGO W 1926 R.

WALKA Z CHOROBAMI ZAKAŻNEMI.

Tyfus plamisty stwierdzono w 4 wypadkach w Goworowie, między innymi zachorował lekarz wolnopracujący. Wobec szybkiej interwencji chorobę zlokalizowano — śmiertelnych wypadków nie było. Tyfus brzuszny zanotowano w 104 wypadkach, z tego najwięcej przy st. Ostrołęka i w mieście, — przyczyna picie wody niegotowanej z rzeki Narwi. Płonica zanotowano w 127 wypadkach, z tego 10 śmiertelnych, ze względu na złe meldowanie, liczba ta winna być 30% większa. Szczepień ochronnych przeciwplonicznych dokonano 829. Dyfteryt notowano w 13 wypadkach. Odrę w 195 w pierwszym kwartale. Pokąsanych przez wściekle zwierzęta 11. Dezynterja 3. Influenzę notowano w 3-im kwartale. Szczepień przeciwko ospie dokonano 2760. Powtórnych 1341. Osobiście lekarz powiatowy szczepił 2 gminy w powiecie. Dezynfekcji mieszkań dokonano 288. Kompletów ubrań w szpitalu 164. Zarejestrowanych prostytutek 11. Ogłędzin dokonano 479. Pobrano krew na Wasermana 53. Obejrzano podejrzanych o chorobę weneryczną 101, z tego odesłano na leczenie 34. Z tego syfilis 23. Leczone ambulatoryjnie 30, z tego na syfilis 25.

OPIEKA HIGIENICZNO-LEKARSKA.

Jedna sala porodowa istnieje przy szpitalu dla 5 kobiet. Istnieje schronisko dla 50 sierot oraz przytułek dla 17 babek. Wśród dzieci z ochrony stwierdzono 5 wypadków jaglicy, leczą się ambulatoryjnie. W roku ubiegłym część dzieci przechodziła szkarlatynę i grypę — wypadków śmiertelnych nie było.

Przy schronisku istnieje izolator dla chorych.

Szkół w powiecie 110. Uczęszczało 9.283. Część dzieci z Ostrołęskiej szkoły otrzymywała tran z funduszków miejskich.

Dzieci szkolne otrzymywały w ambulatorjum Czerwonego Krzyża bezpłatne porady lekarskie — ogółem 220.

W roku ubiegłym, z powodu szkarlatyny, były przerwy w 6 szkołach.

SZPITALNICTWO.

Szpital posiada łózek etatowych 50. Liczba chorych i leczonych w ciągu roku 806. Liczba dni leczenia w ciągu roku 11.801. Na jednego chorego przypada przeciętnie 15 dni leczenia. Liczba personelu szpitalnego 1 lekarz, 1 felczerka, 1 sanitariuszka, 5 służby pielęgniarskiej, 1 administracyjna i 4 gospodarcze. Płaca za leczenie obowiązywała w roku sprawozdawczym dla mieszkańców tutejszego powiatu na sali chirurgicznej 3 zł. 50 gr., na wewnętrznej 3 zł., z innych powiatów 4 zł. 50 gr. dziennie. Suma dochodów wynosiła 20.918 zł. 01 gr. — suma wydatków 52.893 zł. 61 gr. Szpital posiada oddział ogólny i zakaźny, przychodni nie posiada. Ważniejszych operacji dokonano w roku sprawozdawczym 61.

OPIEKA NAD PSYCHICZNIE CHORYMI.

Zarejestrowano psychicznie chorych w powiecie 80, z tego umieszczono w zakładzie 1.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Słów kilkoro o ulepszeniu kontroli wewnętrznej w poszczególnych działach gospodarki samorządowej

Nie mam zamiaru sprawy ulepszenia kontroli wewnętrznej wyczerpywać, lecz dzielę się tylko wiadomościami zdobytemi przez praktykę i radbym pobudzić do wymiany zdań w całym szeregu podobnych spraw Szanownych Kolegów.

W wydziale podatkowym dla ułatwienia pracy i kontroli sekwestratorom należy wydać na każdego dwa kwitarjusze. Z jednym sekwestrator udaje się do miasta i inkasując należności wydaje kwity, poczem następnego dnia rano oddaje zainkasowane pieniądze kasjerowi za pokwitowaniem, a kwitarjusz oddaje do Wydziału Podatkowego, skąd otrzymuje drugi kwitarjusz, z którym udaje się do miasta — czyli na zmianę co dnia jeden kwitarjusz znajduje się u sekwestratora, a drugi w wydziale podatkowym. Wydział podatkowy ma możność spokojnego i prawidłowego wynotowania z kwitarjuszków sekwestratorów w księgach bierczych, ściągniętych podatków, jednocześnie skontrolowania należytego biegu ich pracy. Sekwestratorom zaś przybywa wiele czasu, który przedtem tracili na uzgadniania bądź z urzędnikiem podatkowym, bądź też, co jest niedopuszczalnym, odnotowywali sami w księgach bierczych. Nie od rzeczy będzie jednocześnie wspomnieć w tym dziale, przy rocznym sporządzaniu zaległości podatkowych, sum zainkasowanych i odnotowywanych w księgach bierczych, o konieczności uzgadniania wraz z temi sumami w księgach buchalteryjnych, gdyż da to możność, przy racjonalnem urzędzeniu sprawy umorzeń i zmniejszeń podatkowych, dobrego skontrolowania prowadzenia ksiąg bierczych.

Również skrupulatnej kontroli wymagają roboty

miejskie, dla których winne być zaprowadzone dwie książki. Pierwsza, kwitarjusz, w celu codziennego odnotowywania ilości robotników i furmanek, ze wskazaniem miejsca i rodzaju pracy formatu kieszonkowego 100 × 150 m/m z możliwością pisania przez kalkę. By przyzwycząić urzędnika gospodarczego do systematycznego notowania tych szczegółów, należy wprowadzić, by oderwane kwity były składane co dnia w godzinach biurowych do buchalterji, która zaś dołącza je do tygodniowych list wypłat.

Druga księga kontroli robót wykonanych, jako to: brukowanie, układanie chodników i t. p. winna zawierać termin rozpoczęcia każdej oddzielnej pracy, ilość zatrudnionych robotników i podwód — z powyżej opisanego kwitarjusza; materiał użyty do tych robót, sumaryczny koszt wykonania oraz ilość materiałów otrzymanych wrzeczach rozbiórki jako to: kamienia, cegły, żelaza, drzewa i t. p. Dalej termin ukończenia i opinja komisji przyjmującej robotę.

O ile te dwie książki będą prowadzone ściśle i systematycznie, to możemy być pewni, że nie spotkamy się z zarzutami ani ze strony obywateli, ani władz nadzorczych.

Rzucając tych kilka uwag, spodziewam się, że inni samorządowcy ze swej strony, podzielą się również zaprowadzonymi przez siebie ulepszeniami tego lub innego działu gospodarki samorządowej.

S. Gruszczyński.
Burmistrz m. Kutna

Z GMIN

ZEBRANIE BURMISTRZÓW I NACZELNIKÓW GMIN. Na odbytem w Pszczynie zebraniu burmistrzów i naczelników gmin powiatu pszczyńskiego syndyk związku miast i gmin śląskich podniósł między innymi konieczność reaktywowania par. 58 i 59 ustawy niemieckiej szkolnej z r. 1906, które przewidują współdziałanie organów gminnych przy nadawaniu posad nauczycielskich w szkołach powszechnych. Jednomyslnie stwierdzono, że skutkiem zawieszenia tych przepisów i usunięcia samorządu od wpływu na nominację na nauczyciela w województwie śląkiem propaganda niemiecka mogła wywołać powstanie bardzo licznych szkół niemieckich. Nadsyłane bowiem bez zasięgnięcia opinji samorządów siły nauczycielskie często bardzo zachowaniem swem zrażają ludność tutejszą do szkoły polskiej. Zgromadzeni

burmistrze i naczelnicy gmin jednocześnie potwierdzili dowodzenia syndyka, że jedynie tylko nauczyciel, powołany zaufaniem gminy, poddać może ciężkim obowiązkowi zapobiegania wpływowi niemieckiemu. Należałoby życzyć sobie, aby władze nasze dały posłuch wołaniom organów samorządowych, jako ze wszech miar usprawiedliwionym.

OPLAKANY STAN SANITARNY POLSKICH MIAST. Według danych, zebranych przez Polski Instytut Wodociągowy, zaledwie 7 proc. miast polskich posiada jednolitą kanalizację, a 15 proc. jednolite wodociągi.

Najgorzej przedstawia się stan sanitarny miast, we wschodniej połaci kraju. W 4-ch województwach wschodnich niema ani jednej kanalizacji, ani w jednym z nich żadnego urzędzenia wodociągowego.

ELEKTRYFIKACJA MIAST I WSI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIEM. Wydział przedsiębiorstw miejskich opracował szereg wniosków w sprawie zaopatrzenia w światło elektryczne miast i wsi pod Łodzią. Wnioski te, przyjęte przez Radę Miejską, zostały sprezyzowane w formie konkretnej umowy z elektrownią łódzką. Umowa zawarta z miastem przewiduje po zatwierdzeniu przez odnośne władze nadzorcze podjęcie prac, mających na celu dostarczanie przez elektrownie łódzkie prądu Rudzie Pabjanickiej, Pabjanicom, Zgierzowi, Rzgowowi, Tuszynowi, Konstantinowowi, Aleksandrowowi, Widzewowi, Brzezinom, gminie Chojny, Gospodarz, Lućmierz, Radogoszcz, Rszew, Wiskitno, Łagiewniki, Lutomiernsk oraz gminom, położonym przy drogach, prowadzących od tych miejscowości. Nowe urządzenia będą podlegały skupowi przez miasto na takich zasadach, jak w Łodzi. Elektrownia uiszczając będzie miastu roczną opłatę od sprzedanej energii poza granice miastu roczną opłatę w wysokości 2,5 specjalnie na ten cel ustanowioną w elektrowni łódzkiej. Dla budowy i eksploatacji urządzeń kanalizacyjnych oraz kolejki dojazdowej Łódź — Tomaszów przedsiębiorcy i miasto będą mieli prawo korzystać z własnej elektryczności. O ile jednak elektrownia łódzka poda warunki konkurencyjne, miasto je przyjmie. Taryfa prądu tego obliczana będzie według specjalnych stawek. Instytucje miejskie w tych miastach i gminach korzystając będą również ze specjalnej taryfy. Wzajemian za te koncesje elektrownia łódzka zobowiązała się do szybszego przeprowadzenia oświetlenia Łodzi, zwłaszcza na kresach, gdzie oświetlenie to jest ze względów na bezpieczeństwo publiczne i dotychczasowe warunki — niezbędne.

URUCHOMIENIE KANALIZACJI W ŁODZI.

W dniu 21 czerwca otworzono tymczasowy wylot kanalizacyjny do rzeki umożliwia to eksploatację wykonanej już sieci kanałów długości 18 kilometrów. W związku z tem wydział kanalizacyjny przystąpił do budowy studzienek ulicznych dla odprowadzania wód rynsztokowych i deszczowych, w r. b. wykona się ich 50.

MIEJSKA SZKOŁA PRACY W ŁODZI, która obok takiej samej szkoły w Krakowie jest pierwszą szkołą, łączącą z wykształceniem wychowanie praktyczne, jak widać z referatu dyr. Petrykowskiego, w r. z. zorganizowała skauting dla chłopców i dziewcząt, wyborny chór mieszany, prowadzony przez prof. D. Kleidta, nadto naukę stolarstwa (slójdu), introligatorstwa, oraz zdobnictwa. Byt szkoły do niedawna niepewny ugruntował się, a wyraźnym tego dowodem wprowadzenie 7-ej klasy od przyszłego roku, a może i pewne rozszerzenie pomieszczeń, któreby umożliwiło większej liczbie uczniów korzystanie z tej uczelni.

BUDOWA ELEKTROWNI W ŁĘCZYCY. Dowiadujemy się, że budowa elektrowni w Łęczycy weszła już na tory realne. Magistrat m. Łęczycy uzyskał już od Tow. dobroczynności „Św. Ducha” odpowiedni plac pod budowę gmachu. Wobec tego magistrat postanowił poczynić starania u władz celem uzyskania zezwolenia na budowę, po którego otrzymaniu niezwłocznie przystąpi do pracy.

BUDOWA RATUSZA. Zapoczątkowane niedawno prace około dobudowy ratusza w Królewskiej Hucie postępują szybko naprzód. Obecnie są na ukończeniu prace fundamentowe, tak że cały nowy gmach będzie już w jesieni pod dachem. Wybudowany ma być gmach, który co do objętości przewyższać będzie dwukrotnie obecny gmach ratuszowy. Przez przeniesienie do powiększonego gmachu ratusza wszystkich biur magistrackich zwolnione zostaną trzy wielkie domy prywatne, przez co w pewnej przynajmniej mierze ulży się okropnej biedzie mieszkaniowej w Królewskiej Hucie. Po wykończeniu nowy ratusz będzie największy w całym województwie śląkiem.

O ZWIĄZEK REWIZYJNY. Związek miast i gmin śląskich od dłuższego już czasu czyni starania około powołania do życia związku rewizyjnego dla miejskich kas oszczędnościowych i komunalnych. Już w sierpniu r. z. założono śląski komunalny związek kredytowy, rada wojewódzka do tej pory nie wyraziła przepisanej ustawą zgody swej na przystąpienie miast i gmin do związku. Związek miast i gmin śląskich wystąpił obecnie z inicjatywą stworzenia związku rewizyjnego choćby tylko dla miejskich i powiatowych kas oszczędności. Powołana w tym celu komisja ma w najbliższym czasie opracować statut takiego związku.

OPIEKA NAD UMYSŁOWO CHORYMI. Jeneralna dyrekcja zdrowia przeprowadziła ankietę na temat stanu opieki nad umysłowo chorymi w Polsce. Zanotowano tedy w całym państwie przeszło 21 tysięcy umysłowo chorych. Z tej liczby około 10.000 chorych znalazło przytułek w szpitalach, a reszta znajduje się poza nimi. Przeciwnie jeden umysłowo chory przypadał na 2.768 mieszkańców. Najwięcej umysłowo chorych znajduje się w zaborze pruskim, bo około 4.500, potem w Małopolsce — przeszło 2.700 i wreszcie w b. zaborze rosyjskim — przeszło 2.500.

Z przeszło 12.000 chorych umysłowo, znajdujących się poza szpitalami, około 10.000 to chorzy spokojni, a około 2.000 chorzy niespokojni. W tej liczbie znajduje się przeszło 6.500 mężczyzn chorych, przeszło 4.000 kobiet i 1.500 dzieci. Z chorych dzieci przeszło 1.300 choruje spokojnie, reszta niespokojnie. Na 1000 mieszkańców, jak wykazują obliczenia, przypada 0,6 chorych umysłowo dzieci.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 15 VII. 1927).

1 dol. St. Zjedn. = 8,93 — do 8,90 zł.
 100 frank. szwajc. = 172.17 $\frac{1}{2}$ — do 171.77 zł.
 1 funt szterl. = 43.43 — do 43.95 zł.
 100 frank. franc. = 35.04 — do 34.95 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 8. VII 1927 r.: Warszawa:

Zyto kongresowe — 53,25 zł.
 Pszenica — 56,00 zł.
 Owies — 43,00 zł.
 Jęczmień brow. — 48,00 zł.

NABIAŁ.

W dn. 7. VII 1927 r.: Warszawa:

Mleko niezbierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,36 zł. w detalu 0,40 zł.; steryliz. butelka ca 400 gr. — 45 gr.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 5,0 zł.; mleczarskie deserowe II gat. zł. 5; mleczarskie solone 4,40 zł. ośelkowe 4,20 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja: świeże gwarantowane po 15 gr. za sztukę.

Śmietana: 25% tłuszczu 3,00 zł. za 1 kg.

Poradnik samorządowy

1. Urząd gminy Skaryszew zapytuje: a) czy gmina obowiązana jest do doręczania mieszkańcom gminy wezwań komorników i zawiadania o licytacjach; b) czy i w jakiej wysokości Sądy obowiązane są zwracać gminie należności za doręczanie wezwań w sprawach cywilnych mieszkańcom gminy.

Odpowiedź: Ad pkt. a. Władze gminne nie są organami wykonawczymi komorników i przeto nie mają obowiązku doręczania żadnego rodzaju wezwań i zaświadczeń mieszkańcom gminy. Ad b. W myśl art. 6 rozporz. Min. Spraw. z dnia 31/III 23 r. (Dz. U. Nr. 39, p. 275) Magistraty i urzędy gminne otrzymują 25% wpływów, uzyskanych z opłat za wezwanie sądowe.

Ponieważ opłata za wezwanie wynosi 50 gr., przeto gmina winna otrzymać za doręczone wezwanie 12,5 gr.

2. Sekretarz gminy Pawłówka zapytuje, czy dzierżawca, wchodzący do dzierżawy, ma prawo korzystania z $\frac{1}{3}$ części zbiorów oziminy uprawionej przez dzierżawcę ustępującego, który, nie będąc pewnym dzierżawy, oziminę zasiał na pewnej części gruntu przez siebie dzierżawionego.

Odpowiedź: Dzierżawca, ustępujący z dzierżawy, winien zwrócić rzecz w takim stanie, w jakim ją otrzymał przy objęciu dzierżawy. Stosunek ustępującego dzierżawcy do następcy i odwrotnie następcy do ustępującego dzierżawcy reguluje art. 1777 k. cyw., który jednak pozwala na stosowanie zwyczajów miejscowych.

Czy zwyczaj miejscowy zezwala na korzystanie następcy z $\frac{1}{3}$ części zbiorów uprawionej przez ustępującego dzierżawcę należy stwierdzić zaświadczeniem miejscowych obywateli-rolników.

Naszym zdaniem następcą może domagać się uznania zbiorów za swą własność za zwrotem ceny robocizny i wartości zasianego ziarna.

I. R.

3. *Pytanie:* Urz. gm. Miechów—Jaksice zapytuje, kto jest zobowiązany do pokrycia kosztów leczenia za osobę, która od urodzenia do dn. 1.III 1924 r. stała za-

mieszkiwała w tejże gminie, od tej zaś daty aż do dnia oddania jej do szpitala, t. j. do dn. 30.X 1926 r. nigdzie nieprzerwanie przez 1 rok nie przebywała.

Odpowiedź: Stosownie do przepisów art. 2 w związku z art. 1 ustawy z dn. 29.III.1926 r. (Dz. Ust. Nr. 36, poz. 214) obowiązek pokrycia powyższych kosztów leczenia spada na powiatowy związek komunalny, w obrębie którego zaszła potrzeba leczenia.

4. *Pytanie:* Jeden z pracowników samorz. zapytuje:

a) czy członkowi Kasy Chorych należy się z Kasy Chorych zwrot kosztów wynagrodzenia akuszerki, nie należącej do Kasy Chorych, a wezwanej w nagłym wypadku do żony tegoż członka Kasy Chorych.

b) czy Kasa Chorych powinna zwrócić członkowi Kasy Chorych za kupione wino dla chorej żony położnej, które zostało zaordynowane przez lekarza Kasy Chorych jako środek na podtrzymanie sił w czasie choroby.

Odpowiedź: Żonie członka Kasy Chorych należy się pomoc lekarska przed, w czasie i po połogu (art. 33, lit. b) ustawy z dn. 19.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 44, poz. 272), oraz — o ile żona dziecko karmi — najdłużej przez 12 tygodni połowa zasiłku, jakiby żona otrzymywała, gdyby sama była członkiem Kasy Chorych (art. 33, lit. c przytoczonej ustawy; cały zasiłek wynosi od 20 — 50 gr. dziennie).

Co należy uważać za pomoc lekarską, określa art. 23, ustęp I, lit. a, przytoczonej wyżej ustawy. Wynika z jego treści, iż za wino Kasa Chorych nie zwróci pieniędzy. Natomiast można żądać zwrotu kosztów, poniesionych z wezwaniem prywatnej akuszerki, o ile się udowodni, że wezwanie akuszerki z Kasy Chorych było niemożliwe.

5. *Pytanie:* Urząd gminy Skulskawieś powiatu słupeckiego zapytuje, w jaki sposób może uzyskać zwrot zapłaconych za umyślowo chorą — kosztów leczenia, w wypadku, gdy chora posiada tylko nieruchomość i plac,

dający niewielkie dochody, a rodziny zobowiązanej do opłacania kosztów leczenia niema zupełnie.

Odpowiedź: Gmina winna uzyskać prawo położenia sekwestru na dochodach, płynących z tej nieruchomości, a to w myśl postanowienia Komisji Skarbu Królestwa Polskiego z dnia 11 (23) maja 1839 r. (Zb. Przep. Adm. Wydział Sk. T. IV, Nr. 29), w wypadku gdyby dochody nie mogły pokryć należytych kosztów, jako jedyny środek pozostaje licytacja nieruchomości, i to jedynie na drodze sądowej. W wypadku, gdyby krewni chcieli objąć w posiadanie nieruchomość i opłacać należne koszty leczenia, również w sprawie tej zwrócić się do sądu, celem stwierdzenia, że chora umysłowo sama nie może nieruchomością zarządzać.

6. **Pytanie:** Wydział powiatowy sejmiku Pińczowskiego zapytuje, kto pokrywa koszty transportu i utrzymania w czasie tego transportu z gmin do więzienia — więźniów i aresztantów.

Odpowiedź: Przepisy obowiązujące w tym zakresie, dotyczące aresztantów, zawarte są w „przepisach o sposobie przeprowadzenia poza obrębem... aresztantów, wydane w dn. 15 lipca 1880 r. przez Min. Spraw Wewn.”. Pkt. 18 tych przepisów stwierdza, że aresztanci winni odbywać drogę pieszo, a w razie potrzeby winni być dostarczone podwoły bezpłatnie. Natomiast pkt. 8 zobowiązuje magistrat lub urząd gminny, w wypadku gdy aresztanci nie posiadają własnych pieniędzy, do wypłacenia im odpowiedniej sumy, jako strawnego. Wydatki na ten cel poniesione w myśl art. 575 instrukcji dla więzień Król. Kongr. z 1859 r. (Zb. Przep. Adm. Kr. Pol. Wydz. Spr. Wewn. cz. VI, T. II, str. 3) zwraca budżet Ministra Spraw Wewnętrznych.

Wszelkie wydatki poniesione na więźniów, a nie aresztantów, zwraca budżet Min. Sprawiedliwości.

H. i P.

7. **Urząd gminy Wielka Głusza zapytuje:**

a) czy na życzenie zasądzonego wyrokiem Sądu lub władz administracyjnych oraz Inspektoratu Szkolnego za nieposyłanie dzieci do szkoły może takową odbyć karę aresztu, czy też winna być przymusowo wyegzekwowana grzywna,

b) do ilu dni mogą być przetrzymywani aresztowani w aresztach gminnych.

Odpowiedź: Pytanie postawione jest nie jasne. Za nieposyłanie dziecka do szkoły z powodów nieuzasadnionych dekret o obowiązku szkolnym (Dz. P. Nr. 14, poz. 147 z 1919 r.) przewiduje karę pieniężną z zamianą w razie nieściągalności na karę aresztu, jednak organami powołanymi do wymierzania kary są Dozór Szkolny wzgl. Rada Szkolna Okręgowa a na kresach wschodnich inspektor szkolny wzgl. kurator okręgu szkolnego. W razie brzmienia orzeczenia skazującego na karę grzywny z zamianą na areszt na podstawie analogji do ogólnych przepisów karnych należy sądzić, że zamiana taka może się odbyć po protokularnem stwierdzeniu faktu niemożności zapłacenia grzywny. Według orzeczenia S. N. (z 7/VI 1918 r.) osadzenie w areszcie stanowi obostrzenie wyroku, gdyż kara aresztu, jako kara ścieśnienia wolności, z istoty swej i ze względu na miejsce w dziedzinie środków karnych jest karą surowszą od grzywny i z tych względów zamiana winna być dokonywaną przez Sąd. W kon-

kretnym więc wypadku winna o tem orzec władza wymierzająca karę.

Termin, ile dni mogą być przetrzymywani aresztowani w aresztach gminnych, nie jest ściśle określony. Dawne bowiem w b. Kongresówce rozporządzenia stanowiły, że termin ma być „krótki” (Rozp. kom. R. z 4/16 września 1844). Terminu również nie określają przepisy dla zatrzymanych pod strażą (Zb. Pr. tom XIV, str. 220). Patrz w tej sprawie pismo okólne Min. Sprawiedliwości Nr. 948/II A. z 29.X 24 r. (Dz. M. Spr. Nr. 22, str. 555).

J. R.

8. **Pytanie:** Urząd gm. Głusza zapytuje, czy w związku z rozporz. Rady Min. z dn. 16/7 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 27, poz. 703) rada gminna może uchwalić pracownikom gminnym połowę djet za podróże służbowe.

Odpowiedź: Połowa djety należy się pracownikom komunalnym wtedy, gdy czynność służbowa łącznie z podróżą w porze dziennej (pora nocna liczy się między godz. 21 a 6) nie trwała 24 godzin. Na pytanie, które — zdaje się — jest rozumiane w ten sposób, że rada gminna chce pracownikom gminy uchwalić pół djety nawet wtedy, gdy podróż wraz z czynnością służbową wynosi 24 godzin, należy odpowiedzieć przecząco, gdyż rozp. Prez. Rzpl. z 30.XII 1924 r. w art. 17 oraz rozp. wykonawcze do niego w art. 14 wyraźnie ustala, iż pracownikom kom. należy wypłacać djety na tych samych zasadach, na jakich się je wypłaca funkcjonariuszom państwowym.

H. i P.

9. **Pytanie:** Wójt gm. Łysków zapytuje, czy wierzyciel może zarządzać placem nieobecnego i czy może wejść we władanie tego placu i na nim się zbudować.

Odpowiedź: W myśl ustawy z dnia 27 stycznia 1922 r. (Dz. U. Nr. 11, poz. 87) i rozporządzenia Rady Min. z dnia 15 maja 1922 r. (Dz. U. Nr. 43, poz. 360), rozciągającego moc powołanej ustawy i na powiat wołkowyski, Sąd Okr. na żądanie stron interesowanych, wpg. prokuratora, winien wyznaczyć kuratora. Kurator, uprawniony do zarządzania majątkiem, może regulować ciężące długi. Bez wyznaczenia kurateli wejście we władanie placu i zbudowanie go mogłoby pociągnąć za sobą daleko idące komplikacje prawne. Jeśli prokurator zawiadomił, że kuratela nie może być wyznaczona, należy dowiedzieć się o przyczynach tej odpowiedzi, gdyż wskazuje ona, że są osoby uprawnione do zarządzania tym majątkiem.

10. **Pytanie:** Wójt gminy Sędzin zapytuje, czy orzeczenie Najw. Tryb. Adm., stanowiące, że inowiercy nie są obowiązani do płacenia składek na rzecz budowy i utrzymania kościołów, umarza takie składki jeszcze nie zapłacone.

Odpowiedź: Wyrok Najw. Tryb. Adm., jak zresztą wyrok sądowy, odnosi się w pierwszym rzędzie do danej sprawy i jest wskazówką na przyszłość w analogicznych wypadkach.

Prawomocnych jednak orzeczeń, a nie uskuteczni-onych w swoim czasie nie uchyla.

11. **Pytanie:** Sekretarz Magistratu m. Dżisny zapytuje, jak należy przerachować kwotę 3500 r., wypożyczoną w 1914 r. i zabezpieczoną hipotecznie na nieruchomości.

Odpowiedź: Ważną okolicznością jest stwierdzenie, na jakiej nieruchomości wierzytelność jest zabezpieczona,

Jeśli suma zabezpieczona jest na nieruchomości, z której główny dochód pochodzi z komornego, obecnie określonego na podstawie ustawy o ochronie lokatorów, to zastosowanie mieć będzie § 5 rozporządzenia Prez. Rzpltej z dnia 14 maja 1924 r. (Dz. U. Nr. 42, poz. 441) i kwota przerachowuje się w wysokości 20% stawki § 2 (t. j. $3500 \times 2,66 : 20 = 1826$ zł.). Jeśli to jest nieruchomość ziemska, to zastosowanie mieć będzie § 6 powołanego rozporządzenia i kwotę przerachowuje się w wysokości 24% ($3500 \times 2,66 : 24 = 2234$ zł. 40 gr.). Ponadto za lat ubiegłych pięć należą się odsetki, które przy zastosowaniu przerachowania według § 6 rozporządzenia za czas do dnia 30 czerwca 1924 r. przerachowuje się tak samo, jak kapitał i dolicza się do kapitału, odsetki zaś należne za czas od dnia 1 lipca 1924 r. oblicza się od przerachowanego w ten sposób kapitału. J. R.

12. *Urząd gminy Łuninieckiej zapytuje:*

1) czy istnieje regulamin dla aresztów gminnych, jeśli tak, to przez kogo wydany i kiedy;

2) jaka władza ewent. będzie kompetentną do wydania omawianego regulaminu;

3) jaki jest termin maksymalny dla przetrzymywania w areszcie gminnym, dwutygodniowy czy też dłuższy.

4) jak należy postąpić ze skazanym na areszt dłuższy niż określony dla przetrzymywania w areszcie gminnym, jeżeli powiatowego aresztu w powiecie nie ma.

Odpowiedź: W ogólności zauważyć należy, że przepisów ogólnych regulujących sprawę aresztów gminnych nie ma.

Dla Kongresówki obowiązują przepisy dawnych rozporządzeń a przede wszystkim Rozp. Kom. Rz. S. W. i D. względnie zaprowadzenia porządku w aresztach detencyjnych z dnia 4/16 września 1844 r. i instrukcje o urządzeniu tejże komisji z dnia 15/27 sierpnia 1859 r.; dla kresów Wschodnich obowiązujące będą przepisy o zatrzymaniu pod strażą (Zb. Pr. tom XIV str. 220). W sprawie aresztów gminnych zainteresowane są dwa Ministerstwa a mianowicie M. Spr. Wew. i Min. Sprawiedliwości, przyczem to ostatnie sprawuje nadzór nad całokształtem więziennictwa. W Polsce powołane jest do układania regulaminów: Min. Spraw Wew. w okólniku z dnia 2/VI 1921 r. Nr. 39 ogłoszonym w Nr. 6 Dz. U. Min. Spraw Wew. postanowiło, iż przy każdej gminie winien być urzędowy areszt gminny, przeznaczony:

1) dla odbywających karę aresztu na mocy wyroku, wydanego w drodze sądowej lub admin. karnej nie przenoszącej 24 godzin, oraz w wypadkach wyjątkowych na czas do dni 3-ch;

2) dla zatrzymanych przewencyjnie do chwili przekazania ich w myśl przepisów postępowania karnego (art. 51 i 257) władzy sądowej lub administracyjnej.

Odnośnie regulaminu to do aresztów gminnych mają zastosowanie „tymczasowe przepisy dla więźniów na obszarze b. zab. ros.” (Dz. U. Min. Spraw z dnia 25 września 1922 r. Nr. 20, str. 377).

Termin jednak nie jest określony i w praktyce jest duża dowolność.

W sprawie maksymalnego terminu przetrzymywania ukazało się pismo okólnie Nr. 948/II A. 213 z dnia 29 października 1924 r. (Dz. U. M. Spraw Nr. 22, str. 555 z 1924 r.).

Należy się zwrócić w tej sprawie do prokuratora.

13. *Pytanie:* Urząd gminy Łubin, powiatu Bielskiego zapytuje:

1) czy wójt gminy ma prawo zatwierdzać uchwały zebrań gromadzkich;

2) czy członkowie sejmiku mają prawo korzystać z podwoły gminnej.

Odpowiedź: 1) Jedyną władzą nadzorczą nad gromadą w zakresie spraw samorządowych jest Wydział Powiatowy i Wojewoda, a wójt nie ma uprawnień do zatwierdzania uchwał zebrań gromadzkich;

2) Członkowie sejmiku powiatowego z danej gminy mają prawo korzystać z podwoły, ale tylko wtedy, gdy uchwali to zebranie gminne. Podwoły winny być płatne wdł. normalnej taryfy, albowiem członkowie sejmiku otrzymują djety i zwrot kosztów podróży za udział w posiedzeniach sejmiku.

14. *Pytanie:* Urząd gminy Zapolice, powiatu Łaskiego zapytuje:

1) czy gospodarz, posiadający ziemię w 2 wsiach, winien dostarczać podwoły z każdego gruntu oddzielnie;

2) czy obowiązek dostarczania podwoły istnieje i wtedy, gdy zainteresowany nie posiada koni.

Odpowiedź: Ad 1) i 2) rozkład powinności gminnych winien być dokonywany w stopniu równym między posiadaczami ziemi w stosunku do ilości ziemi posiadanej; stosuje się to i do powinności podwołowych (ukaz 2 Departamentu Senatu Rosyj. z dn. 29 listopada 1894 r. Nr. 7422). Wobec tego, obojętną jest rzeczą, czy grunta znajdują się w 2 wsiach, czy w 1-iej, a istotnym jest ich obszar. Również ta okoliczność, że gospodarz nie ma koni jest w danym wypadku bez znaczenia.

15. *Pytanie:* Pomocnik sekretarza magistratu m. Białej zapytuje:

czy magistrat ma ustawowy obowiązek do wypłacenia mu i w jakiej wysokości wynagrodzenie za 105 godzin nadliczbowych pracy w związku z wyborami do Rady Miejskiej. Uposażenie pobiera w wysokości 120 zł.

Odpowiedź: W czasie wyborów miasto pokrywa wszystkie wydatki biurowe komitetu wyborczego; może tam zatrudniać również swych pracowników. O ile rada miejska nie uchwaliła statutu służbowego dla pracowników, to sprawa wynagrodzenia za prace poza godzinami urzędowymi nie jest ustawowo uregulowana i uchwalenie wynagrodzenia zależy od Magistratu, o ile budżet na to pozwala; 105 godzin t. j. 15 dni 7-o godzinnych, co ze względu na pracę zapewne wieczorną, powinno być wynagrodzone wyżej, niż praca dzienna, czyli nie pół pensji, lecz nieco więcej.

Pytanie: Magistrat m. Dawid - Gródka zapytuje:

czy obowiązuje nadal rozporządzenie Szefa Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych z dnia 4 listopada 1920 r. w sprawie rekwizycji podwoły (Dz. Urz. Z. T. P. i E. Nr. 4, poz. 34).

Odpowiedź: Obowiązuje i to z mocą ustawy i mocy obowiązującej nie utraciło; zarówno bowiem § 1 Rozporząd. Rady Min. z dnia 27.XI.1920 r. (Dz. U. p. 762), jak i art. 4 ustawy z dn. 4 lutego 1921 r. (D. U. poz. 93) wyraźnie utrzymuje, w mocy obowiązujące w chwili ich wydania rozporządzenie Szefa Zarządu T. P. i E. i żadna późniejsza ustawa tego rozporządzenia nie zmieniła.

H. i P.

ZAKŁADY MECHANICZNE

„**URSUS**” SP. AKC.

Warszawa, Skierniewicka 27/29.

Silniki spalinowe

Diesel'a, pół Diesel'a, dwusuwne do elektrowni, młynów, fabryk, pomp i t. p.

Armatura

do pary, gazu i wody — specjalna dla cukrowni.

Odlewy

żeliwne wysokowartościowe i metali półszlachetnych
(bronz, glin, białe metale i t. p.)

Samochody

dostawa w końcu 1927 r.

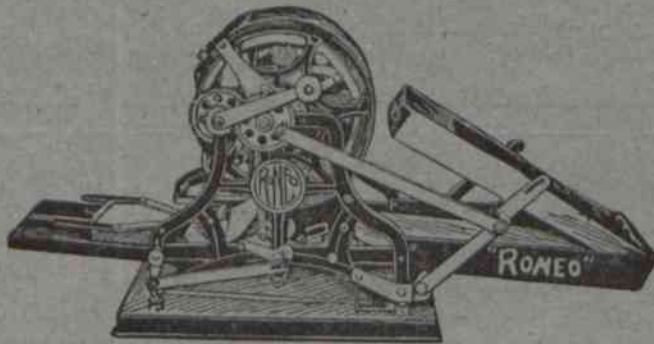
Sprzedaż silników na długoterminowe rozłaty.

Niezbędne dla Sejmików, Magistratów, Gmin
i Biur Handlowych

POWIELACZE i BIUROWE DRUKARKI

ROMEO

Żądajcie opisów!
Żądajcie wyjaśnień!

TOW. **BLOCK-BRUN**, SP. AKC.
WARSZAWA, HOTEL BRISTOL
ODDZIAŁY WŁASNE: KATOWICE, KRAKÓW, LWÓW, ŁÓDŹ, POZNAŃ, WILNO, GDAŃSK.

2208. 13458 / 9 / 29

FIRMA EGZYSTUJE OD ROKU 1900.

ROBOTY ZIEMNE

DROGI BITE

ULICE MIEJSKIE

KOLEJKI

A. PRZYBYLSKI, BIURO TECHNICZNE

Marszałkowska № 22

— TELEFONY: Nr. 55-15 i 68-30. —

Wydział Powiatowy Sejmiku w Łasku

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowisko **komunalnego lekarza weterynaryj.**

Do posady przywiązane są pobory w/g VIII st. sl. + 15 % dod. komunalny.

Do oferty winny być załączone: własnoręcznie napisany życiorys oraz odpisy świadectw z ukończenia studjów weterynaryjnych i dotychczasowej pracy.

Posada do objęcia z dniem 1 sierpnia 1927 r.

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

Sekretarz Wydziału.

Przewodniczący Wydziału.

Pośrednictwo pracy.

Poszukuje posady pomocnika pisarza w gminie lub Magistracie. Ukończyłem 4 kl. szkoły średniej i posiadam dwuletnią praktykę w Urzędzie gminnym.

Adres: Urząd gm. Oględów, pow. Stopnicki poczta Staszów. Majsak Piotr.

Drukarnia

Zrzeszenia Samorządów

Powiatowych

w Warszawie, Leszczyńska Nr. 6.

Zawiadamiamy Szanownych Czytelników, iż Administracja „SAMORZĄDU” przeniesiona została na ulicę Święto-Krzyżską Nr. 13 m. 15, telefon 131-92, gdzie mieści się razem z Redakcją „Samorządu”.